teknik

güç

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayın Organıdır

YIL — 2 SAYI — 38 15 OCAK 1974

BAŞYAZI

Serencam

Cengiz TACALOĞLU

19 Ocakta görev sürem sona eriyor. Bu baş yazı ile hepinize veda ediyorum.

Bütün beraber çalıştıklarıma saygı ve sevgilerimi sunarım.

Geçen genel kurulda muhtelif listeler oluşmuş ve bunların karması olan bir Yönetim Kurulu teşekkül etmişti. Ayrılmalar sonucu kurul üyesi oldum ve ittifakla Başkanlığa getirildim. Gösterilen ve görev süreme devam eden güvenin minnettarı oldum.

Şimdi de görev istemiş olma nedenim üzerinde duracağım.

Ben hayatı memuriyetle geçmiş bir arkadaşınızım. Oda faaliyetlerinde resmi sektörün (bu sahada tecrübe kazanmış bir mühendisi olarak) gerekli çapta ele alınmasına katkıda bulunmak istedim. Bunun için aday oldum. İdi.

Faaliyetlerim; Bu güne kadarki statülerin memlekete ve mühendisliğe neler getirip götürdüğümü ve ne yön alması gereğini tesbit edecek bir komisyonun teşkili, bir de mühendislik fonksiyonunun ve statülerinin hukuki vasıflarını tesbit için Üniversiteler hukuk çevreleri ile müşterek bir seminer tertiplemenin hazırlığı oldu.

Resmi sektör de temin edilecek ücret ve güven artışının piyasaya aksi işverenlere zor gelse bile onlara kaliteli eleman hazırlama ve ülkeye yararlı olma bakımından elzemdir. Belge uygulaması ve T.U.S. yönetmeliklerinin teknik ihtiyaçlara cevap verir hale getirilmesi ve sorumlulukla, yetkiyi verecek hükümlerin uygulamaya konarak genel sürveyan organizasyonunun kurulması gerekir kanısındayım. Görüşüm bu idi ve bunun için çaba sarfettim.

Çalışmalarımda Odanın fonksiyonunun artırılması

(Devamı 16. sayfada)

Imar Yönetmeliğinde yapılan son değişikliklerle

İSTANBUL'DA INŞAAT YAPMA OLANAGI KALMADI

Yeni Belediye Başkanlarına açık mektup

Büyük kentlerde kent içi iktidar el değiştiriyor

Demirtaş CEYHUN

Yeni Halk Partisinin 14 Ekim seçimleriyle 9 Aralık seçimlerinde elde ettiği başarıları ayrı ayrı ele almakta, yorumlamakta sanırım ihmâl edilemiyecek bir zorunluluk vardır. Çünkü 14 Ekim seçimlerinin sonucu ülke ölçeğinde değerlendirildiğinden, Halk Partisinin başarısını bir takım istatistiki yöntemlerle saptamağa çalışmak, gerçeği pek de ortaya çıkarmasa gerektir. Bu yöntemle Yeni Halk Partisinin sanayi kesimlerindeki büyük başarısı tarım kesimlerindeki başarısızlıklarıyla birlikte harman edildiğinden ortaya çıkan sonuç olağanüstülük niteliğini yitirmekte, bazı önemli değişimlerin, gelişimlerin dikkatten kaçmasını kolaylaştırmaktadır. Ne var ki, bu 14 Ekim seçimlerinin hemen ardından yapılan 9 Aralık seçimlerinin sonuçları, bazı çevrelerce kasıtlı olarak gözlerden kaçırılmak istenilen bu gerçekleri berrak bir tarzda ortaya çıkarmıştır.

Bu iki seçimin gerçek yorumu bizce şöyle olmak durumundadır:

a) İşçi sınıfımız, henüz ülke ölçeğinde iktidara gelebilecek güce erişememiştir.

b) Ancak, sanayileşmenin yoğunlaştığı büyük kentlerde, işçi sınıfımız kent içi iktidar ağırlığını kesin olarak koymuştur.

Yani, Ecevit'in üç ay gibi oldukça uzun bir zaman sonra kurabildiği iktidar, yarımdır. Dolayısıyla ilerdeki muhtemel başarısızlıkların (ki bizce mukadderdir) gerekçesini de beraberinde taşımaktadır. Ama, büyük kentlerdeki belediye başkanlığı seçimleri kesindir ve beraberinde herhangi bir başarısızlık için hiç bir gerekçe taşımamaktadır.

(Devamı 4. sayfada)

İmar ve İskân Bakanlığı, 8 Ocak 1974 tarihli Resmi Gazete'de yeni bir İmar Yönetmeliği yayımlamıştır. Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa şehirleri ile metropollerine giren çevre belediyeleri kapsamına alan bu yeni yönetmelik eski yönetmeliğin 14 maddesini değiştirmekte ve yeni iki madde getirmektedir.

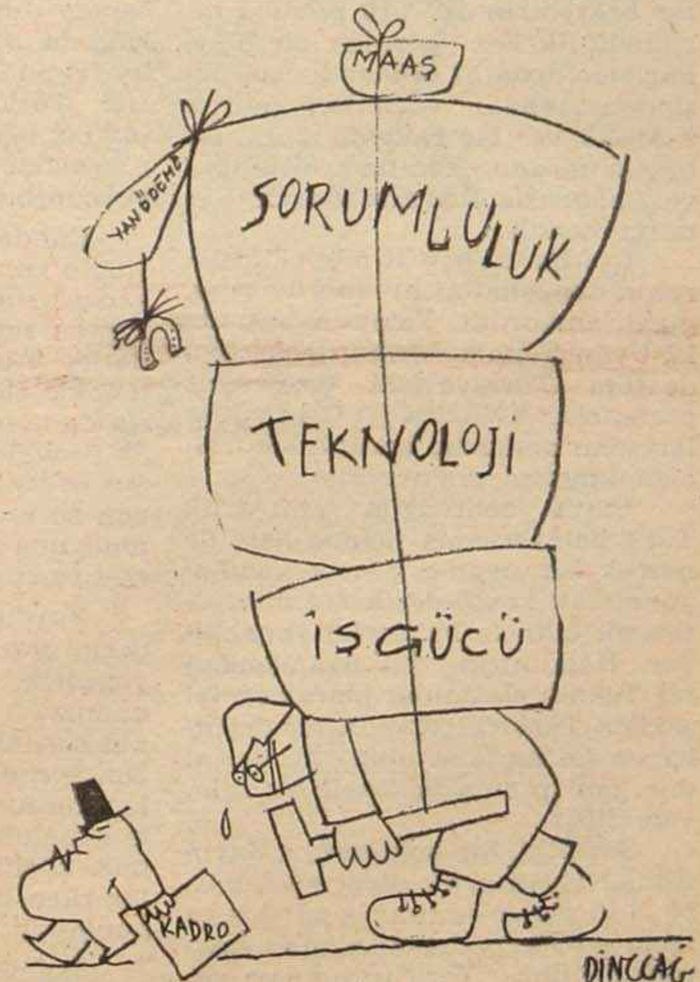
Yönetmelikteki bazı deyimlerin yeniden yorumlanmasını yapan, bina yükseklikleri, arka bahçe mesafeleri, yollar olan uzaklıklar, kat yükseklikleri, otopark zorunlulukları, kapıcı daireleri vs. gibi hususlarda yeni yeni tedbirler getiren bu yönetmelik, özellikle serbest çalışan Mühendis ve Mimarlarla ,ilgili odaları üzerinde bir şok tesir yapmıştır. İlgililerin yaptıkları yorumlara gö getirilen bu yeni tedbirler sonunda, İstanbul Ar mizde artık inşaat yap kara gibi büyük kentlermizde artık inşaat yapma olanağı kalmamış olmaktadır.

Bu değişiklik üzerine 15 Ocak tarihinde Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu bir bülten yayımlayarak yeni yönetmeliği oldukça sert bir tepki ile karşılamış ve getirilen bu tedbirlerle artık İstanbulda inşaat yapabilmenin imkânsızlaştığını belirterek bu tasarrufun altında son yıllarda ülkemizdeki konut insaatı alanına da el atma hazırlıkları için de olan yabancı sermaye nin parmağının bulundu

(Devamı 7. sayfada)

İSTANBUL İMAR MÜDÜRÜ GUVEN, GOREVDEN ALINDI

18 Ocak tarihli gazetelerden öğrendiğimize göre daha önce bazı imar yolsuzluklarına katıldığı gerekçesiyle İmar ve İskân Bakanlığınca da görevden alınmış ama her ne hikmetse bir hafta sonra tekrar göreve getirilmiş bulunan İstanbul İmar Müdürü Suat Güven, yeni Belediye Başkanı Ahmet İsvan tarafından görevden alınmış ve pasif bir görev olan Başkanlık müşavirliğine getirilmiştir.

GİDİŞAT

SORUNLARIMIZ *incelemeler, araştırmalar, deneyler*

Kamu iktisadî teşekküllerinde YENİDEN DÜZENLEME

GÖNEN TOPRAK
İnş. Yük. Müh.

Türkiye'nin ekonomik hayatında çok önemli yeri ve rolü bulunan kamu iktisadî teşekküleri (KİT) çeşitli tarihlerde yeniden düzenleme amacıyla ele alınmıştır. Plânlı ekonomik kalkınma döneminde düzenleme çalışmalarının daha yoğunlaştığını görüyoruz.

Yatırımların plân hedef ve ilkelerine göre gerçekleştirilip kalkınma hızının artırılması, mevcut tesis ve işletmelerin günün ekonomik ve teknik koşullarına uygun olarak düzenlenmesi, devletin iktisadî hayata etkisinn KİT aracılığıyla yapılmasının daha olumlu sonuçlar vermesi gerçekleri beş yıllık plânlarda ve uygulama programlarında belirtilmiştir.

Bu alandaki ilk cidî çalışmalar 1960 tarihinden itibaren başlamış olup bu amaçla 154 sayılı kanun çıkarılmıştır. Bu kanunun 17. maddesi şöyledir:

«İktisadî Devlet Teşekkülleri ve benzeri kurumların hukukî, malî idarî yapılarını araştırma ve memleket ekonomisi içinde kendilerine verilmiş ve verilecek görevlerle bu görevlerin ne şekilde yapılacağını tâyin yapılarında yapılması gereken düzenlemeyi tespit etmek üzere kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 60 gün içinde yerli ve yabancı uzmanlardan bir kurul kurulur.»

Kanun yürürlüğe girdikten sonra içinde Prof. Frank Sherwood, St. Germain, Prof. Hanson gibi uzmanların da bulunduğu bir «yeniden düzenleme kurulu» kurulmuş, bu kurul KİT ile ilgili çalışmalarını bir rapor halinde hazırlamıştır. Ayrıca munferit işletmelere ait araştırmalar da eklenerek 1961 yılında iki ciltlik kitap halinde hükümete sunulmuştur.

Bu raporda belirtilen esaslar doğrultusunda KİT'nde reorganizasyon çalışmalarına girişilmiş, bu konuda Mead Carney International isimli müşavir firmadan yararlanılmıştır.

Bu çalışmaların sonunda KİT'in, kendilerini yenileyerek ekonominin hızla değişen koşullarına uyabilecek yapısal değişikliklere ulaşabildikleri söylenemez. Elde edilen en önemli sonuç başarılı olabilmek için önce yeteri kapasite ve sayıda sevk ve idareci yetiştirilmesi gerçeğinin anlaşılması olmuş, bu amaçla da İşletme İdaresi Enstitüsü kurulmuştur. Yine bu amaca dönük olarak Yakın ve Ortadoğu Çalışma Enstitüsü ile Başbakanlık Prodüktivite Merkezi de kısa süreli seminerler tertip ederek sevk ve idarecilere yardım etmektedir.

SON ÇALIŞMALAR

Son zamanlarda KİT ile ilgili çalışmaların yeniden ağırlık kazandığını görüyoruz. Nitekim 11 Aralık 1972 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan ve daha sonra buna bağlı olarak ortaya konan stratejideki yeniden düzenleme esaslarını şöyle özetleyebiliriz.

1) İdari yapı büyük ölçüde değiştirilmektedir. Çeşitli daireler ve üniteler arasında yatırım alanlarının saptanması, fiyat uygulamaları, hazine ile bağlantılar bakımından uyum sağlanması için bir üst organ kurulmaktadır. Bu üst organ «Devlet Teşebbüsleri Genel İdaresi» adını alacak, malî ve teknik konularda KİT'in gözetim, denetleme görevini yerine getirecektir.

KİT ile hükümet arasındaki bağlantıyı Başbakanın başkanlığında KİT'nin bağlı olduğu bakanlardan oluşan «Devlet teşebbüsleri Yüksek Kurulu» sağlayacaktır.

2) Getirilen en önemli yenilik mevcut iktisadî devlet Teşekküllerinde birbirine karışan idarî ve işletmecilik-yatırım fonksiyonlarının ayrılmasıdır. KİT işletmecilik ve yatırım faliyetlerini bağlı oldukları bakanlıklarda gruplanarak oluşturacakları «Devlet Holdingleri» eliyle yürüteceklerdir. Her holdingin Ticaret Kanunu hükümlerine bağlı şirketleri bulunacak, bu şirketlerin hisse senetleri yani sermayeleri bağlı olduğu holdinge ait olacaktır.

Mal ve hizmet üretim tamamen işletmeci şirketler aracılığıyle yapılacak; holdingler işbirliği, eğitm, finansman, plânlama, araştırma gibi ortak konuları yürütecektir.

3) Personel rejimi Kamu İdaresinden farklı olacak, Devlet Teşebbüsleri Genel İdaresinin personeli devlet memurları kapsamı içine alınacak, işletmeci şirket personeli ise özel hukuk hükümlerine göre, verimli çalışma esasına göre çinde bulunacaktır.

4) KİT'in sermayesi tamamen devlete ait olabileceği gibi, özel veya yabancı sermayeden de oluşabilecektir.

ÇÖZÜM GETİRECEK Mİ?

Yukardaki esaslar doğrultusunda çıkarılacak olan kanunun soruna köklü bir çözüm getireceği çok şüphelidir. Kanımızca en olumlu taraf üretici ve bürokratik fonksiyonların ayrı olduğunun nihayet kabul edilmesidir.

Eleştirilerimizi şöyle sıralayabiliriz:

1) Strateji reformun mevcut düzeni aksatmayacak şekilde yapılmasını öngörmekte, bunun için bugünkü sistemin esaslarını korumaktadır.

2) İktisadi devlet teşekküllerinin başarısızlığındn ana nedeni politik baskr ve gereksiz karışmalardır. Bu konuda hiçbir tedbir yoktur. Bu baskı ve karışmaların tamamen kaldırılması olanaksız ise de en aza indirici tedbirler bulunabilir.

3) Devlet Teşebbüsleri Genel İdaresi holdingler üzerinde etkil olmayacaktır. Genel müdürlük düzeyinde olan bu idarenin direktiflerini holdinglerin bağlı oldukları bakanlar ya benimsemeyecekler ya da etkisiz bırakacaklardır, ayrıca klâsik memur zihniyetiyle çalışacak Genel İdare ile işletmecilik esasına göre çalışan holdingler arasında bir uyumsuzluk ile işletmecilik esasına göre çalışan holdingler arasında bir uyumsuzluk doğacak, yönetici organ maiyetine nazaran daha pasif duruma düşecektir.

NE YAPMALI?

Ülkemizin koşulları ve aksayan yönlere göre KİT'in yeniden düzenlenmesi ile ilgili görüşlerimiz açıklamadan önce bunlarla ilgili önemli noktalara değinelim.

Devletin genel kamu görevleri dışında kalan ve özellikleri itibariyle tamamen iktisadî mahiyette olan faaliyetlerini yürüten KİT'nin üç önemli niteliği olmalıdır:

1) Her işletmenin bağımsız birf ünite sayılması

2) Muhakkak geçerli piyasa fiyatlarına göre çalışılması

3) Yatırımların kalkınma politikasına uygun ve kalkınma hedeflerini gerçekleştirecek şekilde plânlanması

Bu özellikler döner sermaye sistemi ile kısmen gerçekleştirilebilse de bu basit organizasyon ile devletin tüm iktisadi geilşimlerini yürütmek mümkün değildir. Bu itibarla bu kurumlara hem bir iktisadî girişimde bulunması gereken hareket serbestliği vermek, hem de devlete karşi sorumlu olmak durumundan çıkarmamak amacının sınırları içinde bir statü verilmiştir.

Devletin kamu düzenini korumak ve yürütmek için kullandığı yetki ve sorumluluğu, KİT vasıtasıyla kulandığı iktisadî fonksiyonundan farklıdır. Karma ekonominin temel kuralları, özel girişmle devletin iktisadî işletme mahiyetindeki kuruluşlarının, piyasa içinde ve kamu düzeninden, sorumlu olanlar karşısında eşit koşullarla yaşamalarını gerektirmektedir. Dolayısıyla yürütme görevi ile iktisadî fonksiyonların birbirinden ayrılması zorunluğu devletin ikinci faaliyetini KİT vasıtasıyla yerine getirmesi sonucunu doğurmuştur.

KİT ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi için kulanılacak başlıca araçlardan biri olduğundan, genel kalkınma politikası çerçevesinde ve plân gereklerine göre bir bütün olarak yönetilip işletilmesi, kararlarda tutarlılık ve girişimler arasında işbirliği sağlanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır.

İktisadî devlet teşekküllerine bağlı şirketlerin sermayeleri ya tamamen devlete ait olmakta (Azot Sanayi T.A.Ş. Kauçuk Sanayii T.A.Ş. gibi) ya da özel veya yabancı sermaye ile ortak olmaktadır (Mannesmann Sümerbank Boru E.T.A.Ş. gibi)

(Devamı 14 ncü sayfada)

---

teknik güç'e Mektup

"Uyan teknik eleman,,

14 Ekim seçimeri Türk halkının uyanışı ile başlıyor. Artık büyük kent olsun, küçük kent olsun bu uyanışın içinde bilinçleşiyor. Bir bakıyorsunuz Türk politika tarihinde ilk kez görülen bir olay, Parlamentoda 57 mühendis ve peşinden mahalli seçimleri getiren 9 Aralık ve bir bakıyorsunuz iki büyük güzide kentimiz İstanbul ve Ankara'da Belediye Başkanı yine mühendis.

İşte bu bilinçteki meslekdaşlarımın beyanatlarını inceliyorum, gururlanıyorum. Yazımın başında ki Uyan Teknik Eleman sözcüğü de tüm Türkiye'deki bizden bir parça olan TEKNİK GÜÇ'ün sütunlarından seslenme zorunluluğu bu olanaklardan doğuverdi.

Başta belirttiğim gibi artık Türk halkı uyanış içinde hem de gerçek bir uyanış. Artık kendini yönetecek kendi dertlerini dile getirecek bilinçle bir seçim yapabiliyor. Halkımızın bu uyanışından biz Teknik elemanlar olarak en iyi şekilde Türkiye çapında bir örgütlenme ile kamuoyunun dertlerini dile getirip onlarla ortak bir çaba verebiliriz.

Şöyle ki; bir bakıyorum, Sayın Ahmet İsvan artık diyor spekülasyondan servet edinmeye paydos ve ilâve ediyor, yabancı uzman hayranı değilim. Yerli uzmanları yanımda görmek isterim.

Bir bakıyorum sayın Vedat Dalokay'ın beyanatına, Ankara bağımsızlık savaşı sevenlerin simgesi olmalıdır. Örgütlenme örnekleri. İnsan yıllar yılı bu tür perçinleşmeden yoksun kalınca ister istemez duygulanıyor. Düşünüyorum da, 50 yıllık mazisi olan Cumhuriyetimizde ilk kez meslekdaşlarım Türkiye'nin sorunları ile bu tür bir uğraş örneği vermemiş veya şartlar onları bu sorunlardan yoksun bırakmıştı.

Bundan böyle bizlere düşen vazife kanımca siyasete atılan arkadaşlarımıza yardımcı olmamız. Zaman zaman bu kentlerde toplanarak Türkiye'nin sorunlarını içtenlikle ele almak ve büyüklerimizin de desteği ile gerçek milliyetçilik örnekleri vererek geri kalmışlığın nedenlerini araştırıp ulusumuzun sorunlarını en iyi şekilde kamuoyuna aktarmak, çarelerini araştırmalıyız.

Yurdumuzdaki tüm meslekdaşlarımız bu uyanışa katılmalı iyimserliği, bilinci ile kendini yurdumuza adayarak hem kentlerinin sorunlarını hem de ulusumuzun sorunlarını dile getirerek toplumuuzn iftihar edeceği bir kit le olmalıdır. Uyanış içindeki çiftçimiz, köylümüz, işçimiz ile gururlanırken bu uyanışları bizimle olgunlaşsın, gerçekleşsin.

Saygılarımla.

İnş. Müh. Yılmaz YÜCEL

Bağımsız sanayileşme olanağı yitiriliyor mu ?

YABANCI SERMAYE MOTOR SANAYIINE DE EL ATTI

Bir yandan özel sektör tarafından düzenlenen bir seminerde Türk Sanayiinin dışa bağımlı, iç piyasaya dönük, montajcı bir nitelikte olduğu, ayrıca yabancı sermayenin bu güne kadar Türkiye'nin sanayileşmesine ciddi hiç bir katkıda bulunmadığı, teknoloji ithalatının Türkiye'yi modası geçmiş tekniklerin uygulanığı bir ülke haline getirdiği söylenirken diğer yandan Bakanlar Kurulu 3. Beşyıllık plan ilkelerine aykırı olarak aldığı bir kararla Türk motor sanayiini yabancı sermayeye açmıştır. Bundan bir süre önce büyük motor yapımının 1 milyar sermayeli bir Japon ortaklığına verilmesinden sonra, bu kez küçük motor yapımı da bir Batı Alman ortaklığına devredilmiştir.

Planın Koyduğu İlke

3. Beşyıllık plan motor sanayii konusunda şu ilkeyi getirmişti: «Uzun dönemli kalkınma stratejisinin sanayileşme amacının gerçekleştirilmesinde makina imalât sanayiinin büyük ağırlığı olacağından ve A.E.T. ile ilişkiler yönünden zaman faktörü önem kazanacağından özel kesimin ekonomnin gereklerine göre yönelmekte teredüt gösterdiği alanlarda ve özellikle motor ve aktarma organları konularında kamu kesiminin zaman kaybetmeden öncülük görevini yapması esas olacaktır. Motor ve aktarma organları projelerinin gerçekleştirilmesinde kamu, özel, üçüncü kesim (kurumlar, vakıflar vb.) halk ve yurt dışında çalışan işçilerin katılması esas olacaktır.»

Yukarıda verdiğimiz özel sektörün bazı kesimlerinin görüşleri göz önüne alındığında planlamanın yabancı sermaye ve teknolojisi konusundaki kuşkusunun ne derece geçerli olduğu açıklık kazanmaktadır.

DPT. KARAR DEĞİŞTİRİYOR

Ancak konuyu «kuşkulu uzmanlar» olmaksızın tekrar gözden geçiren DPT. özel sektörün öncülüğünden şüphe etmekle ne kadar haksızlık edildiğin anlamış olacak ki ilk fırsatta bu sahaya yabancılarla birlikte el atan özel sektöre Ticaret Bakanlığı ile birlikte olumlu cevap vermiştir. Bu kadar aceleci olabileceği akla gelmese de, özel sektörün hakındaki diğer şüpheleri kuvvetlendirdiği de bu yatırım ile birlikte tekrar anlaşılmıştır.

MAKİNA MHENDİSLERİ ODASI NE DİYOR?

Makina Mühendisleri Odası Almanların AGRİA-WERKE firması ile birlikte girişilen yatırım konusunda yaptığı bir araştırmada şu görüşlere yer vermiştir: «AGRİA-WERKE üretim programında yer alan en önemli imalâtın tek ve iki akslı 6-25 BG'de traktör ve ekipmanlara verilmiş olması bu alanda Türkiye'de mevcut teknolojik birikim ve girişimlerin dikakte alınmadığını göstermektedir.

Nitekim, Türkiye'nin en güvenilir bilimsel araştırma kurumlarından biri olan TÜBİTAK tarafından bir süre önce dizayn edilen ve prototipi yapılarak seri imalât hazırlıkları tamamlanan küçük traktör (Tek veya Çift akslı)lerin, yatırım masraflarının 20.000 üyeli Tarım Kredi Kooperatifleri Yardımlaşma Vakfı tarafından karşılanacağı kesinlik kazanmış bulunmaktadır

Traktör yanında imalât proğramına alınan ekipmanlardan toprağın sürülmesi, çapalanması, tırmıklanması, tohum atılması ile ilgili olanları ülkemiz'de yaygın olarak küçük veya büyük, çok sayıda kuruluş tarafından imâl edilmektedir:

Üretimi böylesine yaygın ve üstelik karmaşık bir teknolojik de gerektirmeyen bir grup imalât için, 36 milyon TL. gibi çok küçük bir yabancı sermaye karşılığında bir milyon DM gibi büyük bir Know-How bedeli ödemeye rıza gösterme kararının gerekçesi düşündürücü olmaktadır veya bizim bilemediğimiz bazı gerekçeleri bulunmalıdır.

Değerlendirme:

a) Muhtemel talep açışından seçilen takat ve tiplerin yerinde olduğu görülmektedir, Ancak, gerk talepteki sayılar gerekse programda yer verilen rakamlar ileri bir teknoloji ve otomasyonu gerektirecek seviyede değildir.

b) İhtiyaç mevcut teknoloji seviyesi ve mevcut yan sanayi kuruluşlarının üretim kalite ve kapasiteleri bakımından da tamamen yerli imkânlarla karşılanabilir. Kaldı ki, TÜBİTAK bu konuyu ele alarak prototip çalışmalarını tamalamış ve her türlü (Dizayndan kalite kontrol ve satış teşkilâtına kadar) teknolojik sorunları çözmeyi garanti ederek bütün uygulama sorumluluğunu üzerine almıştır.

Ayrıca kurulacak tesisin tezgâh ve teçhizat sorunu ile imalât ve işletme ünitelerinden gerekenlerinin en iyi ve en uygun şekilde seçimini teminini de TÜBİTAK yüklenmiştir.

Sonuç ve önerilerimiz:

a) Türkiye'nin bugün ana hedefi sanayileşmektir. Ve sanayileşmenin bağımsızlığını sağlayacak unsur, ileri teknoloji seviyesinde yetişmiş elemanlardır. Bunların ise gereksiz lisanslarla veya resim satın alma ile değil bizat işi yaparak yetişeceği ve istenen «Beceri»yi ancak ve sadece bu yolla kazanabilecekleri unutulmamalıdır.

b) Türkiye'nin halen sahip olduğu yan sanayi düzeyinde düşük adetlerle bocalayan yeter sayıda kuruluşun tamamen kapsamı içindeki elemanlarla basit bir organizasyon suretiyle üretilecek mamulerin mutlaka yurt içerisnde yapılması teşvik edilmelidir.

c) Seçilen yatırım alanı isabetli olmamış ve 36 milyonluk bir yatırım için bu işe ödenecek bir milyon DM lık Know-How bedeli Ulusumuz'a ödettirilen yeni bir ceza olmuştur. Kaldı ki bu çapta bir yatırım için yabancı sermayenin gereğine inanmıyoruz.

d) Yukarda işaret ettiğimiz noktalar gözönüne alınırsa Ticaret Bakanlığı ile D.P.T. tarafından organize edilen bu kararname kurumlar arası irtibatsızlığın ve haberleşme noksanlığının yeni bir örneği olmuştur. Zira TÜBİTAK'a bu konudaki çalışmalarından dolayı 50. yıl Sanayi teşvik ödülü verilmiştir.

e) Netice olarak yurt ve ulus gerçeklerine bu derece aykırı ve geri kalmışlıktan kutuluşumuzun tek çıkar yolu olan Ulusal Sanayimizin kuruluşuna bu derece ters düşen bu tür girişimler mutlaka önlenmelidir.»

GAZETECİLER HUKUKÇULAR İŞ ADAMLARI
basın rehberi
ALDINIZ MI?

BASIN REHBERİ :
Basınla ilgili kanunlar, kararlar, yönetmelikler.
Türkiye'de yayınlanan gazete ve dergiler.
Türkiye'de gazetecilik öğretimi, gazetecilik okulları.
Türkiye'de reklâmcılık ve reklâm firmaları.
TRT ilân ve reklâmlarında uygulanan esaslar ve ücret tarifeleri. hakkında size bilgi verecek TEK KİTAP'tır.
Fiatı: 384 sayfa - 30 liradır. Kitapçılarda arayınız.
Ödemeli isteyiniz.
ADRES: Yusuf Tavus P.K. 24 Yenişehir - ANKARA

Türkiye'de, Dünyada Tenkit

Odamız'n Afyon ili Temsilciliğine Cengiz Kayahan seçildi

Afyon ilinde, Mehmet Gürel'den boşalan Oda Temsilciliği görevine T.C.K. Köprü Kontrol Mühendislerinden Cengiz Kayahan seçilmiştir. Oda merkezinden Yönetim Kurulu üyesi Enis Üser'in de katıldığı toplantıda seçimlerden sonra meslek sorunları üzerinde durulmuş ve bu konuda bir tartışma açılmıştır.

Afyon ilindeki meslektaşlarımız, mühendislerin içinde bulndukları bugünkü sıkıntının ana nedeni olarak dışa bağımlı kalkınma politikası ve dolayısı ile bağımlı teknolojik tercihler olduğunu belirtmişlerdir. Toplantıda üyelerin saptadıkları görüşler şunlar olmuştur.

— Türkiye'deki mühendisler yaratıcı olmak imkânından mahrum bırakılmaktadır.

— Nereden, hangisinin niçin tercih edildiğinin teknik elemanlarca bilinmediği teknolojiler ülkemizin kaynaklarının israfına, kalkınma çabalarımızın gecikmesine sebep olmakta ve teknik elemanların gelişmesine ve istihdamına olumsuz yönde etki etmektedir.

— Odalar ,yabancı firmalarla işbirliği yapan Türk mühendisleri ve müşavir mühendislik firmaları ile mücadele etmelidir.

— Teknik personelin yaptığı ücret mücadelesi kişisel bir sorun değil, aksine kalkınma çabalarıyla yakından ilgili olması nedeniyle toplumsal bir sorundur.

— Bağımlı teknolojik tercihler nedeniyle oluşan işsizlik, mesleği terk ve beyin göçü sorunlarına karşı mücadele için teknik elemanların örgütlenmesi daha da güçlendirilmelidir.

yapı-endüstri merkezi YAYINI (İstanbul-İzmir)

YAPI KATALOĞU 73 ÇIKTI
yapı-endüstri merkezi

• yapı malzemesi ve donatımına ait teknik bilgiler
• yapı malzemesi üreten firmalar rehberi
• imar kanunu (yeni şekliyle)
• ticaret ataşeliklerinin adresleri
• meslek odalarının adresleri

TEMİN EDİLECEĞİ YERLER:
has reklam

D P T'NİN BİLMESİ GEREKEN ŞEYLER

ENİS ÜSER

Bundan bir müddet önce Teknik Güç'te bir haber çıktı. Haberde kısaca deniliyordu ki, Devlet Plânlama Teşkilâtı, ülkemizdeki bilimsel ve teknik enfarmasyon alanındaki olanak, gereksinme ve öceliklerin saptanması ve bu alanda uygulanacak temel politikaların ekonomi kve sosyal kalkınma hedeflerine uygun olarak geliştirilmesine ışık tutmak amacıyla devamlı çalışmaların yapılacağı bir «Bilimsel ve Teknik Enfarmasyon Özel İhtiras Komisyonu» kuracaktır.

Türkiye'de son döry-beş ay içinde yapılan sohbet havası niteliğindeki iki «Teknoloji Transferi Seminerinden» sonra bu girişim bize daha ciddi ve yapıcı bir davranış olarak geldi ve umulandık. Ancak haberin devamında komisyona üye olarak beş sanayi Odasının çağırılmış olduğunu okuyunca kendimizi düşünmekten alakoyamadık: Acaba konu yine o seminerlerde olduğu gibi mi ele alınacaktır? Neden bu komisyona teknik elemanların en büyük örgütü olan TMMOB. davet edilmemişti? Bu nasıl bir komisyondur ki teknoloji konusunda görüş oluştururken teknik elemanların görüşleri ni almayacak?

Hemen D P T. nezdinde teşebbüse geçildi ve öğrenildi ki komisyonda üniversitelerden de ve bazı başka yerlerden de temsilciler vardır. Ancak TMMOB'ni bilmedikleri için «Türkiye Makina Mühendisleri Biriliği» adı ile Makina Mühendisleri Odasından temsilci istenmiş.

Şimdi düşünün: Türkiye Cumhuriyetinin 13 yıllık tecrübeli Plânlama Teşkilâtı teknoloji konusunda danışmak gerektiğinde hitap edeceği teknik eleman örgütünün nerede ve kim olduğunu bilmesin! Olacak iş mi bu? Türkiyenin her yanına dağılmış 50.000 Mimar ve Muhendisin nabzını elinde tutan yegâne örgütün varlığından habersiz olabilecek bu koca teşkilât teknoloji konusu ile ilgilenmek durumunda kaldığında aklına makinaların mülkiyetine sahip adamlarla onların teorisini üniversitelerde okutanlar da tekniği bizzat yaratan teknik eleman gelmiyor.

Çağrıyı yapan kişiyle konuşsanız belki de «N'olacak kardeşim, Personel Kanunundan dolayı devlet dairelerini boşalttınızda devlet gemisinin işleyişimi durdu?» diyecek. «Önce Mülkiye sonra Türkiye» diyen zihniyetin bazende dünyanın ekseninde özel sektörün yer aldığını belirten şu cümleleri ile karşılaşıyoruz: «...Geçiş dönemi (AET'ye) artık uygulama safhasına girmiş bulunmaktadır. Bu uygulamada esas görev sizlere düşmektedir. Her şeyi devletten beklemenin yetersiz olacağına herhalde sizlerde inanıyorsunuz. Her alanda bilinçli, mücehhez ve hazır olmak suretiyle Devlete yardımcı olmamız gereklidir. 'Bu dış ticaret rejimiyle Ortak Pazarla ilişkilerimiz yürütemeyiz demek veterli değildir. Bunu derken yetkililerin önüne ilmi, gerçekçi ve geçerli hal şeklini' işte özel sektörümüzün görüşü budur' diye koymalısınız. Bunu kamu oyuna duyurmalısınız. Biz memurlar(kafa

(Devam: 15. sayfada)

Yeni Belediye Başkanlarına açık mektup

(Baştarafı 1'inci sayfada)

Öyleyse, seçim öncesi açıklamalarında bir halk iktidarını gerçekleştireceğini ısrarla belirten Yeni Halk Partisinin, düzen değişikliği önerisini mahalli idareler kademesinde tam olarak uygulanması, artık kaçınılmazdır. Ne var ki, sosyal demokrat bir dünya görüşüyle, biraz gelişmiş ülkede düzen değişikliği kavramı ne olabilir? Geçerli anlamıyla gelir bölüşümünde bir adalet sağlamak olan sosyal demokrasinin, fakir bir ülkede fakirlikten doğan sorunları çözmekte gücü nereye kadar yetecektir? Bu yeni düzen değişikliği önerisinin, mahalli idarelere yansıması nasıl olacaktır? Bizce, bunlar üzerinde önemle durulması gereken sorunlardır.

Mahalli idareler seçimleerinin üzerinden henüz bir buçuk ay gibi çok kısa bir süre geçmis olması dolayısıyla, yeni Belediye Başkanlarının icraatları hakkında kusku belirtmek, doğrusu biraz yersiz kaçmakta ise de gerek yakın dostlarımız olan bazı başkanların demeç ve tavırları, gerekse biraz tanımak fırsatını bulduğumuz bazı başkanların aceleci tutum ve icraatları, bizi böyle bir açık mektup yayımlamağa mecbur kılmıştır.

Örneğin, Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay, oldukça yakın bir dostumdur. Gerçekten pırıl pırıl bir yüreği olan bir duygu adamı, bir gönül adamıdır. Bence, şiir yazmamış, ama büyük bir şairdir. Kuvvetli bir sezgisi vardır. Olayların can damarını bir bakışta kavrayabilecek yetenekte, hızlı karar verebilen Kıvrak bir zekâya sahiptir. Eskilerin deyimiyle belâgatı kuvvetlidir. Sorunların saptanmasında bile, kullandığı kelimelerle yüreğindeki ısıyı geniş kitlelere duyurmasını bilir. Ancak bir buçuk ay gibi bu kısa sürede verdiği oldukça çok demeçten anladığımız kadarıyla, Dalokay mahalli idareler seviyesindeki düzen değişikliğini, sorunların bir teknokrat görüşüyle çözümlenmesinde aramaktadır Yani, sorunların çağımız tekniğinin verilerine uygun olarak ele alınmasında aramaktadır. Oysa, sorunların ele alınışındaki bu yöntem farklılığı, bizce bir düzen değişikliği değil, yani bir politik tavır farklılığı değil, olsa olsa bir icracı tavrı değişikliğidir. Örneğin Ankara'nın sorunlarının çözümünün, sanayiin Ankara dışına çıkarılmasında aramak, şimdiye kadar ki Adalet Partisi iktidarının tavırlarından katiyyen farklı olmayan, bir Adalet Partili Belediye Başkanının da rahat rahat savunabileceği bir teknik (ama toplumumuzun içinde bulunduğu aşamaya bizce aykırı) görüştür. Tıpkı şu okullar olmasa Milli Eğitimi ne güzel idare ederim diyen Osmanlı Paşasının görüşü değerinde bir görüştür.

Gene, demeçlerini gerek basın aracılığıyla, gerek radyo televizyon aracılığıyla dikkatle izlediğimiz Dalokay, getirmesini beklediğimiz yeni düzeni, eskinin hem de yürürlükteki yöntemlerle eleştirisi üzerine inşa etmek tasarısı içindedir Üzülerek belirtelim ki eleştriler, hep icraatlardaki tutumun yanlışlığı belediye eliyle fert zengin edildiği, yani yolsuzluk yapılmış olduğu, rasyonel olmayan yatırımlara girişilmiş bulunduğu gibi noktalar üzerinede yoğunlaştırılmaktadır. Örneğin, teknokratların düşünceleri alınmadan yapılmış bir Kızılay geçidini, sırf bu gerekceyle eleştirmek, Dalokay'ın Barlas düzeninden ayrı bir düzen düşünmediğini tanıtlayan yeterli bir kanıttır. Çünkü, bu eleştirinın ardından gelen soru hemen, «Barlas, şayet Kızılay geçidi inşaatına teknik odaların ve teknokratların düşüncelerini alarak, fiziki yapıdaki bir planlamayla başlamış olsaydı, Dalokayın tavrı ne olacaktı?» olmaktadır.

Seçimler öncesi uzun bir görüşme fırsatı bulduğumuz Sayın Ahmet Isvan'ın tutumu da, doğrusu görünüşte biraz farklı olmakla birlikte temelde Dalokay'ın tutumundan pek ayrılmamaktadır. Hatta hatta. Vedat Dalokay'ın şehircilik eğitimi de görmüş bir mimar olmasından gelen bazı konulara karşı daha atak davranmasının yanında, Ahmet İsvan aynı konular karşısında daha çekingen bir tavır takınmaktadır. Gene, Sayın İsvan'la yaptığımız uzun görüşme sonunda bizde uyanan izlenimlere göre, İsvan bu göreve, seçilmeden önce en küçük bir ilgi duymamış, mahalli idareler konusunda bir bilgi geliştirme çabası göstermemiştir. Dolaysıyla, halen çekingen, biraz şaşkın, kişileri ve olayları tanımağa calışır bir tavır içindedir. Gördüğümüz kadarıyla. meseleyi moral düzevde çözümleyebileceğini sanmakta, ve Halk Partisinin yeni düzen önerisine paralel olarak gerçekleştireceğini bildirdiği «Belediyeyi halkın mal kılmak-halkla belediyeyi bütünleştirmek» projesini nasıl uygulama alanına koyacağına dair her hangi bir somut teklif getirmemektedir. «Istanbul halkını ardıma aldığım zaman çözemiyeceğim sorun olamaz» demektedir ama. İstanbul halkını nasıl ... lına alabileceğini açıklamamaktadır. Gene nadiren verdiği demeçlerinden anladığımız kadar İstanbul'un semtleri arasında bir fark gözetmeden hizmet götüreceğini belirterek de, daha önceki Belediye yönetimi anlayışından pek de farklı bir anlayışta olmadığının ip uçlarını vermiştir. Nitekim Başkan seçildiği günden bu yana yaptığı tek icraat diyebileceğimiz, Şehir Tiyatrolarının başına Ertuğrul Muhsin'i getirmesi olayı da üzerinde dikkatle durulması gereken bir olaydır. Tamamen kişisel bir kararla yapılmıs bu atama, bizce İsvan'ın düşünce yapısını açıklığa kavuşturur tipik bir davranıştır. Gazetelerden öğrendiğimize göre İsvan, Ertuğrul Muhsin'i kendisine olan hayranlığının dürtüsüyle, konuyu, İstanbul bütünlüğü içinde düşünmeden, bizzat ayağına giderek ve biraz da yalvarır bir tarzda ısrarla ve açık çek vererek bu göreve getirmiştir.. Ertuğrul Muhsin ise, göreve gelir gelmez verdiği ilk demeçte tiyatroyu, halkın ayağına götüreceğini, gerekirse gecekondu semtlerindeki kahvehanelerde oyunlar sahneleneceğini, provaları halka açacağını, hatta hatta bazen ücret dahi almayacağını açıklamaktadır. Acaba İsvan'ın belirttiği, belediyeyi halkla bütünleştirmek, tiyatro aracılığıyla mı gerçekleştirilecektir?. Ne var ki, tiyatro bugün büyük ölçüde çağ dışı kalmış bir sanat durumundadır. Tek düzeylidir. Genellikle söz ustalığına dayanmakta, oyuncuların sabit bir dekor önündeki minik yetenekleriyle sınırlı kalmaktadır. oranlarının, çok düşük ve Kitlelerin okuma yazma kitap çoğaltma olanaklarının çok sınırlı olduğu çağlarda etkin olan tiyatro sanatının, artık sinema ve televizyon gibi olayı dört yüzüyle birlikte verme olanaklarına sahip modern sanatlar karşısında ne gibi bir güce sahip olabileceği sorusu bizce önemli bir sorudur. Ertuğrul Muhsin'in. sanatına olan aşkı ve savgısının gözü karalılığıyla konuyu tek başına, toplumsal bütünlükten soyutlayarak ele alıp, Belediye bütçesini bu konuya harcamasının verimliliğini şimdiden hesaplamak bizce zorunluluktur Çünkü mesele, tek başına bir toyatro meselesi olmayıp, getirilmesi sart olan yeni düzen bütünlüğünün nasıl bir ideolojik ve

(Devamı 5 inci sayfada)

ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR

teknik güç

SAHİBİ: İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Adına: Cengiz TACALOĞLU

YAZI İŞLERİ MD. Demirtaş CEYHUN

Teknik Sekreter: NACİ

ADRES: Halaskârgazi Cad. No: 35, Kat: 1 Harbiye/İSTANBUL Tel: 48 36 42 / 47 06 57

Dizgi, baskı: ÖZGÜR Gazetecilik ve Matbaacılık İşletmesi. Basıldığı tarih : 12.1.1974

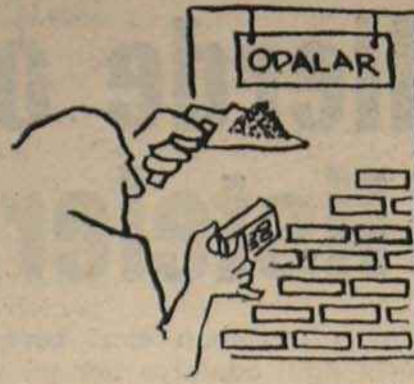
FİYATI: 1 TL. (Bütün üyelere parasız gönderilir)

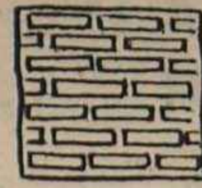
ONLAR

Onlar ki toprakta yılan
suda ahtapot
havada baykuş kadar
azdırlar.

ödlek,
saldırgan,
budala,
kurnaz
ve azgındırlar

ve yalnızca kahretmek isteyen
ki onlardır
şu çizgilerde yalnız onların
marifetleri vardır...

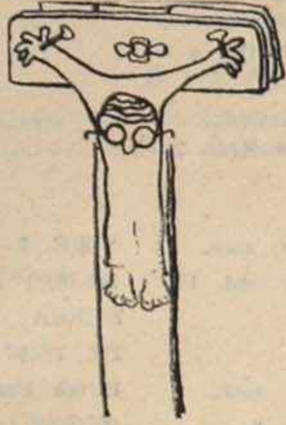

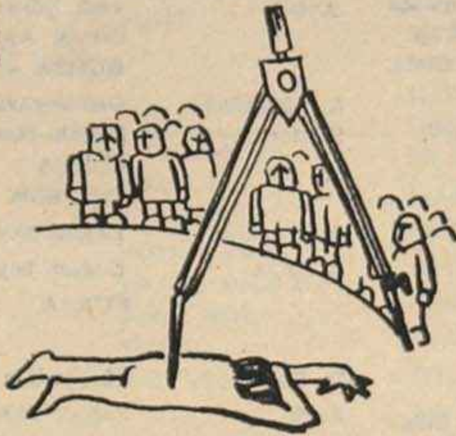

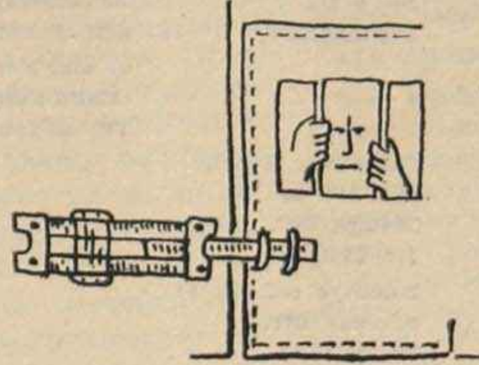
oda için
ne düşünürler ?

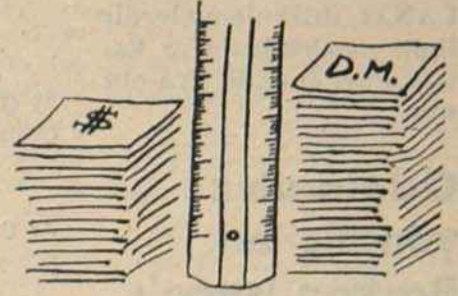
teknik elemanı
nasıl görürler ?

ve onların gözünde
mühendislik araçları

YAZISIZ) (Mete Akalın)

Yeni Belediye Başkanlarına açık mektup

(Baştarafı 4'üncü sayfada)

kültürel yapıya sahip olması sorusunda yatmaktadır. Bu soru cevaplandırıldığı andadır ki, bizce tiyatro meselesi de kendiliğinden çözülecektir.

Çok fazla önem vermemekle birlikte, Sayın Ahmet İsvan'ın kişisel durumu da, bizce bu noktada üzerinde durulması gereken bir husustur. Bilindiği gibi İsvan, oldukça zengin bir ailenin çocuğudur. Bütün ömrünü, refah içinde geçirmiş, aşılmazlığı sosyal bilimler tarafından kesinlikle isbatlanmış duvarların gerisinde, halk kitlelerinin dışında büyümüştür. Amerika'daki eğitiminden sonra da, bir çeşit hoby olarak adlandırabileceğimiz bir uğraşla, İstanbul dışında Yalova'da bahçecilikle uğraşmıştır. Nitekim, meselelere yaklaşım ve bakış biçimlerindeki hoşgörü ve liberalizm de bu burjuva kişiliğinden ve burjuva kültüründen gelmektedir. Dolayısıyla İsvan'ın da getireceği yeni düzen, eski düzenin moral bir takım tedbirler ile revizyonundan başka bir şey olmamak durumundadır. Bu reformist görüşün ise, kent içi iktidara kesinlikle ağırlığını koymak isteyen değişen yeni İstanbul'un emekçi halkının isteklerine cevap vermesi bilimsel olarak mümkün değildir.

Kendisiyle görüşmek fırsatını bulduğumuz bir diğer Yeni Halk Partili Belediye Başkanı da, Adana Belediye Başkanı Sayın Ege Bağatur'dur. Bir hukukçu olan Sayın Bağatur'un bizde bıraktığı izlenim ise, daha da değişiktir. Sayın Bağatur yeni düzeni, temsilinde gene moral tedbirler veren bir ataklıkta, hatta biraz da diktatörlükte Menderesvari bir yönetim biçiminde aramaktadır. Nitekim, son seçimlerin sonuçlarını yeni bir açıdan yorumlayarak kentteki bu değişikliği kavramağa çalışma zahmetinde bile bulunmadan, eskinin yürüklükteki yöntemlerle eleştirisiyle ve bir takım Osmanlı tedbirler alarak, yeni düzen diye adlandırdığı kafasındaki mahalli idareler imajının inşaasına girişmiştir. Örneğin, kentte, Belediye başkanının tebdili kıyafetle çarşıyı dolaştığı dedikodular vardır. Kendisi de, bu dedikoduları biraz onaylar bir üslüpla, her gün sabah erkenden çarşıyı pazarı teftişe çıktığını söylemektedir. Kentin pisliğinin düzensizliğinin, hayat pahalılığının hemen hemen tek sorumlusu olarak gördüğü küçük esnafı bu tür denetlemeler ler disiplin altına aldığı zaman sorunları çözümleyebileceği inancındadır.

Oysa kent büyük bir değişim içindedir. Bugüne kadar feodal ilişkiler içinde olan, yani bir tarım kenti olan Adana, halen büyük bir sosyal ve ekonomik değişim geçirmekte ve bir sanayi kenti haline dönüşmeğe çalışmaktadır. Tıpkı bir çocuğun buluğ çağına geçişinde görülen bünye zayıflaması, psikolojik sarsıntı, değer yargılarının değişmesi vs. hastalıklar gibi Adana kenti de bir sarsıntılı dönem yaşamaktadır. Bu gerçeği kavrayıp, bu duruma uygun tedavi yöntemleri kullanılmadığı sürece, kentin pisliğinin, düzensizliğinin giderilmesi elbette bir takım polis tedbirleri, bir takım moral tedbirlerle mümkün değildir. Ne var ki, Ege Bağatur bu sosyal olaya, tıpkı Dalokay ve İsvan gibi, bütünlüğü kavrayabilecek bir yöntemle yaklaşmamaktadır. Kentin içinde bir takım zoraki kararlar sonucu doğmuş suni durumlara bir takım palyatif tedbirler getirmek peşindedir. Örneğin, kent merkezindeki bazı noktalara Sabancı Holding'in sahibi Sakıp Sabancı'dan yardım istemek pahasına tıpkı Eminönün'deki gibi üst geçitler yapma sevdası peşindedir. Kenti bir boydan bir boya varacak, Menderes yolları açmayı tasarlamaktadır.

Bütün bu saptamalardan sonra şimdi sorulması gereken soru, elbette mahalli idarelerdeki yeni düzen ne olmalıdır, sorusudur.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, 9 Aralık seçimlerinin ortaya koyduğu en önemli gerçek bizce, büyük kentlerimizdeki değişimdir.

Toplumumuzun son yirmi yıldır geçirmekte olduğu büyük ekonomik ve sosyal değişim, bu seçimlerde artık tartışma kabul etmez bir kesinlikle açıklığa kavuşmuştur. Toplumumuz halen, çarpık?bozuk da olsa bir kapitalist toplum oluş aşamasındadır. Dolayısıyla sosyal sınıflaşma giderek kristalize olmağa başlamıştır. Kişiler ,içinde bulundukları sınıfların çıkarlarına uygun davranışlarda bulunmaktalar, politikanın bir sınıf çıkarları kavgası olduğunun bilincini göstermektedirler.

İşte ,büyük kentlerimizde bu durumu somut olarak saptamak mümkündür. Örneğin Adana, yukarda da değindiğimiz gibi, şimdiye dek tarım ürünlerinin pazarlandığı toprak ağasıyla toprak işçisinin kış mevsiminde yan yana oturdukları klasik tarım kenti hüviyetinden süratle sıyrılmakta ve artık tarım ürünlerinin mamül maddi haline getirildiği bir sanayi kenti hüviyetine dönüşmektedir. Bu nedenle mevcut bütün ekonomik ve sosyal ilişkiler değişmektedir. Bu değişimin sonucu olarak da, bugüne dek kent içi iktidar elinde tutan toprak ağalarına karşı, emekçi kitleler ağırlıklarını kent iç iktidar için Yeni Halk Partisi simgesinde ortaya koymaktadırlar.

Gene, Ankara, halk arasında da söylenildiği gibi, şimdiye kadarki memur şehri hüviyetinden artık sıyrılmağa başlamıştır. Eski çarpık yapımızın bir sonucu olan hizmetler kesiminin kalabalıklığına rağmen, milyonluk bir memur şehri düşünmek, gerçeklere aykırı bir tavırdır. Yani Dalokay'ın, sanayii Ankara dışına atmağa kalkışması bu gerçeği ne derece göremediğinin tipik bir örneğidir. Bilindiği gibi sanayi (hele hele özel sektör eliyle kurulacak sanayi) alt yapı yatırımları tamamlanmış, ucuz iş gücü bulabileceği, tüketim alanlarına yakın, gerçek anlamda kentsel fonksiyonlara sahip mekanlarda kurulmaktadır. Dolayısıyla Ankara'nın bütün orta Anadoluya hitap edecek bir sanayi kenti olması olayının her hangi bir güçle önlenmesi mümkün değildir. Ha

(Devamı 13. sayfada)

SERBEST ÇALIŞAN MUHENDİS VE MİMARLARLA, ODA YONETİCİLERİ BİR ORTAK TOPLANTI YAPACAKLAR

İstanbul'daki Mühendislik ve Mimarlık büroları sahipleri ile iki Şubenin yöneticileri, birlikte başta YENİ İMAR YÖNETMELİĞİ olmak üzere BÜROLARIN SORUNLARI üzerinde görüş tespit için 31.1.1974 Perşembe günü saat 17.30'da İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Konferans Salonunda bir ORTAK TOPLANTI düzenlemişlerdir İlgili meslekdaşların katılmaları önemle rica olunur.

Odalarımız yöneticileri Başkan isvan'ı ziyaret edecekler

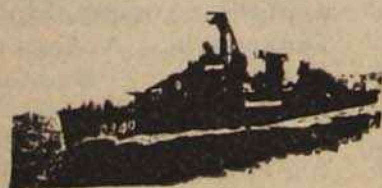
Belediye ile meslek odalarının ortak sorunlarını görüşmek üzere E.M O., İ.M.O., M.M.O. ve M.O İstanbul Şubeleri yöneticilerinin İstanbul Belediye Başkanı İSVAN'ı ziyaret edecekleri öğrenilmiştir.

OZUR

Odamız İzmir Şubesi Başkanı Cemal Sedef gönderdiği bir telgrafla gazetemizin geçen sayısında çıkan «İzmirli Mühendis Arkadaşlarımız Şubemiz çalışmalarını örnek gösteren bir bildiri yayımladılar» başlıklı haberimizden dolayı bizleri kınamıştır.

Tamamen, övülmenin o bir anlık beşeri gafletiyle yayımladığımız bu haberin yanlış yorumlara sebep olacağını önceden tahmin etmemiz gerektiğini kabul ederek, kendisinden ve İzmir Şubesi Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarımızdan özür dileriz.

TÜRK DONANMA VAKFINI UNUTMA. O TÜRK DENİZ KUVVETLERİNİN GÜÇLENMESİ ÇABASI İÇİNDEDİR.

İstanbul bölgesindeki illerde odamız bilirkişi listeleri tesbit edildi

Kamulaştırma yasasının emri gereğince, kamulaştırma davalarında kendisine başvurulacak teknik bilirkişilerin ilgili odalarca her yıl yeniden seçilmesi ve Ocak ayı içinde ilgili mercilere gönderilmesi gerekmektedr. şte bu amaçla, Şubemiz Yönetim Kurulu da, Aralık ayı içinde odaya yapılan başvurmalar arasından şubemize bağlı illerin bilirkişi listelerini tespjit etmiş ve ilgililere duyurmuştur.

Aşağıda, bu illerde Odamız tarafından bilirkişi seçilen arkadaşlarımızın isim ve adreslerini yayımlıyoruz.

ISTANBUL

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Sami Baran	Acıbadem, Çakmak Sitesi D. Blok No.14 Kadıköy/İST. Tlf. 36 52 58	
2) Cevat Özturan	Şair Veysi sok. No. 6 Da. 7 Beşiktaş/İST.	K. Yolları Topkapı Ayvansaray Grup Şefi Bedrettin Simavi sok. No. 6 Malta-Fatih/İST. Tlf. 23 21 36
3) Hayati Oralkan	Çemenzar, Tünek sok. No. 23 Göztepe/İST. Tlf. 55 34 58	
4) Üner Poroy	Bahariye cad. No:81 Kadıköy/İST. Tlf. 36 37 30	
5) Şükrü Sancar	İdealtepe Hatboyu No. 28 Küçükyalı/İST. Tlf. 52 10 97	Yapı İşleri 1. Bölge Md. de Müşavir Müh. Taksim/İST. Tlf. 45 05 70/53
6) Saffettin Sile	Ağa yokuşu cad. Eren Apt. 13 Laleli/İST.	K.Y. 17. Bölge Md.lüğü Bölge Md. Ortaköy/İST.
7) Şadi Dinççağ	Cevat paşa sok. No: 5/3 Nişantaş/İST.	Kara Yolları 17. Bölge Md'lüğü Müşv. Ortaköy/İST.
8) Raşit Rona Rodopman	İrfaniye sok. No.7 Yonca Apt. Da. 3 Şişli/İST. Tlf. 73 00 46	Yapı İşleri 1. Bölge İnş. Hizmetleri Baş Mühendisi Mete cad. No. 12 Seyran Apt. Taksim/İST. Tlf. 45 05 70
9) Kâzım Artugal	Topağacı, Akbank Apt. No. 14 Nişantaş/İST.	
10) Asım Kıryaman	Ihlamur yolu No. 51 Uğurlu Apt. Da. 2 Nişantaş/İST. Tlf. 46 17 84	Nordstern Hanı Kat. 2 No. 306 Karaköy/İST.
11) Macit Derbent	Cumhuriyet cad. 295/15 Harbiye/İST.	Mete cad. Seyran Apt. No. 12 Taksim/İST. Tlf. 45 05 70 45 17 43
12) Nusret Önen	Feneryolu, Gazi Muhtar Paşa Korusu sok. 16/5 Kadıköy/İST.	
13) Mehmet Erdoğmuş	Nispetiye cad. Akatlar durağı Ece Apt. B/7 Etiler/İST.	
14) Murat 14) M. Özgen		K.Y. 17. Bölge Md. Plânlama Ş. Ortaköy/İST.
15) Muammer Ayfer L. Sığırcı		K.Y. 1. Bölge Md.-lüğü Küçükyalı/İST.

BURSA

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Aykut Demiray		Yapı İşleri 2. Bölge Müd.lüğü BURSA
2) Halil Kocael		D.S.İ. 11. Şube Baş Müh. BURSA Tlf. 13836
3) Ergun Özyol	Kayan Keresteciler No. 2 BURSA	
4) Hüseyin Aybek	Setbaşı, İpekçilik cad. Şükrünaili sok. Güney Apt. Da. 4 BURSA	
5) Muzaffer Serdar	Osmangazi Cad. Dekak Han Kat: 1 BURSA Tlf. 18808	
6) İbrahim Akkaya	Doğan bey. mah. Doğan bey cad. 19 BURSA	Y.S.E. 2. Bölge Md.lüğü Köprü Şefi BURSA Tlf. 17487
7) Sadık Saçlı	Hoşkadam mah. Sağlık sok. 3 BURSA	Bursa Fen İşleri Md.lüğü BURSA
8) Bedri Yanıbol		Yapı İşleri 2. Bölge Müd.lüğü BURSA
9) Tayfun Selen		Yapı İşleri 11. Bölge Md.lüğü BURSA
10) Esma Oktel	Yapı İşleri BURSA	2. Bölge Müd.lüğü
11) A. Haydar Akın		K.Y. 14. Bölge Müd. BURSA
12) Erdem Saker		D.S.İ. 1. Bölge Müd. BURSA

EDİRNE

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Hasan Basri Karaduman	D.S.İ. 114. Şube Baş Müh.liği Lojmanları İpsala/EDİRNE	D.S.İ. 14. Şube Baş Müh.liği İpsala/EDİRNE
2) Ahmet Bilir	Demirciler cad. 26/1 Keşan/EDİRNE	D.S.I. Kadıköy Baraj Şube Baş Müh.liği Keşan/EDİRNE
3) Haydar Kılıç	—	D.S.İ. X1. Bölge Müd.lüğü EDİRNE
5) Ertuğrul Çilingirtürk	D.S.İ. Koop. evleri No. 18 Ayşekadın/ EDİRNE	
6) Ülkü Sayın		D.S.İ. 11. Bölge Müd.lüğü EDİRNE
7) Cahit Nazilli	Gök İnş. P.K. 130 EDİRNE	
8) İlhan Yükseloğlu		D.S.İ. XI. Bölge Md. Muav. EDİRNE
9) Ali Ağaoğlu	Keşan Gelibolu yolu Şantiye şefi Ekin pazarı cad. 44 KEŞAN Tlf. 588	Havsa-Uzunköprü - Keşan yolu Şantiye Şefi UZUNKÖPRÜ Tlf. 155
10) Ali Pınar Bilgin		D.S.İ. XI. Bölge Md.lüğü EDİRNE

(Devamı 7. sayfada)

SAKARYA

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Lütfi Kurdal		Bayındırlık Md. SAKARYA
2) Kemal Arapoğlu	Çarşı içi Kemer sok. 3 SAPANCA	
3) Can Demirözen	Yenidoğan, Petek Apt. No. 88 B. Blok Da. 1 — İZMİT	
4) Sacit Alemdar	Seka evleri 7. Blok Da. 5 İZMİT	Yeni Tesisler İnş. Müdürlüğü Seka/İZMİT
5) Recep Kaya		Petkim Petro Kimya A. Ş. Tesis Md.'gü Kont. Müh. İZMİT Tlf: 3130 — 327
6) Sabri Kadakal	Kozluk Gülistan cad. No. 5 Kat 1 Da. 17 İZMİT	Petkim, Petrokimya A. Ş. Tesis Md.'gü Kontrol Müh. Yarımca/İZMİT Tlf. 3130 — 327
7) Mustafa Maloğlu	Ulaşlı köyü Yalı boyu Değirmendere GÖLCÜK Ulaşlı — 22	İstiklâl Cad. Ayta İş hanı Kat: 4 İZMİT Tlf: 1979
8) Selami Oğuz		D.S.İ. 15. Şube Baş Mühendisliği Proje İnşaat Şefi İZMİT

BİLECİK

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Ahin Canel		Yeni Tesisler İnş. Md.'gü Seka/İZMİT
2) Recep Kaya		Petkim, Petro Kimya A. Ş. Tesis Md.'gü Kont. Müh. İZMİT Tlf: 3130/327
3) Kemal Arapoğlu	Çarşı içi Kemer sok. No. 3 SAPANCA	
4) İbrahim Akkaya	Doğan Bey mah. Doğan Bey cad. No 19 BURSA Tlf: 15024	Y.S.E. 2. Bölge Md.'gü Köprü Şef BURSA Tlf: 17487
5) Halil Kocael		D.S.İ. 11. Şube Baş Müh. BURSA
Can Demirören	Yenidoğan, Petek Apt. No. 88 B. Blok Da. 1 İZMİT	
7) Erdoğan Edis	Kütahya cad. 15 ESKİŞEHİR	Kurtuluş Mah. Fethi Bey sok. ESKİŞEHİR K. Y. 4. Bölge Md.'gü
8) Fikret Kademlioğlu	Deliklitaş mah. Aybey sok. 11/4 ESKİŞEHİR	Bayındırlık Müd. ESKİŞEHİR

KIRKLARELİ

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Yusuf Bazaklı 9734		K. Yolları Şantiyesi Babaeski/ KIRKLARELİ
2) Ergin Basar		Bayındırlık Md.'gü KIRKLARELİ Tlf: 192
3) İhsan Gürpınar		Bayındırlık Md.'gü KIRKLARELİ Tlf: 192
4) Adem Arslan		Bayındırlık Md.'gü KIRKLARELİ
5) Bora Altan	İstanbul cad. Güleryüz Apt. Da. 4 Lüleburgaz/ KIRKLARELİ	Turgut Bey cad. Üçel İş Hanı Kat 2 Lüleburgaz/ KIRKLARELİ

TEKİRDAĞ

Adı ve soyadı	Konut adresi	İş adresi
1) Özdemir Yavuzçiftçi	Orta Cami mah. Külhan sok. No. 4 TEKİRDAĞ	
2) Necdet Atabek	Muratlı cad. 7/2 TEKİRDAĞ	
3) Beytullah Demir	Murat cad. No. 7/2 TEKİRDAĞ	
4) Macit Uygur		Bayındırlık Md.'gü TEKİRDAĞ

İstanbul'da inşaat

(Baştarafı 1 nci sayfada)

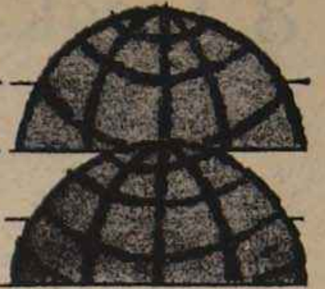
ğunu iddia etmiştir.

Bültende, «Gerçekte bu imar yönetmeliği değişikliği, İstanbul imar hudutları içinde konut üretimini azaltma, mümkünse durdurma amacını taşımaktadır. Böylece zaten mevcut olan konut açığı daha da artacak, inşa edilmiş konutların fiyatlarıyla birlikte kiralar da korkunç bir şekilde yükselecektir. Artan konut talebi ise, tekelci sermayenin ve uluslararası şirketlerin bu pazara kolayca girmesini sağlayacaktır.» denilmektedir.

Şubemiz Yönetim Kurulu üyeleri de bu değişikliğe sert bir tepki göstermişler ve Mimarlar Odasınca önerilen, İstanbul İmar müdürünün kısa bir süre önce İmar ve İskân Bakanı tarafından suçlanmış olduğunu hatırlatarak keyfi uygulamalara bir an önce son verilmesi amacıyla derhal değiştirilmesini, bu değişikliklerin gene derhal yürülükten kaldırılmasını istemişlerdir.

İmar yönetmeliği değişikliğinin Resmî Gazetede yayımlanan tam metni gazetemizin diğer sütunlarına aynen alınmıştır.

TÜRKİYE'DE DÜNYADA TEKNİK

Ankara Belediyesine görüş bildirilecek

İMARA İŞ YAPAN ÜYELERİMİZLE YAPILAN TOPLANTIDA AYRICA BİR KOMİSYONUN BU KONUDA ÇALIŞMASI SAĞLANDI

Konut üretiminde çalışan (İmara iş yapan) üyelerimizle 19.12.1973 tarihinde Oda Merkezinde yapılan; Belediye ile ilgili görüş ve önerilerin tartışıldığı, üyelerimiz açısından, İmar Müdürlüğü ve Yapı Kontrol Amirliğinde karşılaşılan güçlüklerin dile getirildiği toplantıda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

A) Genel Eleştiriler :

İmar Müdürlüğü ve Yapı Kontrol Amirliği mutlaka yeniden reorganize edilmelidir. Bürokratik işlemler azaltılmalı, işlerin hızla ilerlemesi sağlanmalı ve Yapı kontrolün etkinliğini ve insiyatif sahibi olmasını temin etmek için bu amirliğin müdürlük olması sağlanmalıdır.

B) Kısa vadeli tedbirler:

i) Belediyeden alınacak çapın süresi için geçen zaman kısaltılmalı.

ii) İmar Müd. proje tasdik kriterleri belirtilmeli.

iii) Proje sıraları bozulmamalı.

iv) İş Takibi saat 15.00'den önceye alınmalı.

C) Uzun vadeli dilekler .

i) İmar İdare Kurulunun bugüne kadar aldığı kararların basılıp dağıtılması, yenilerinin de en kısa bir süre içinde ilân edilmesi sağlanmalı.

ii) eBlediyedeki teknik kadro güçlendirilmeli.

iii) 4. Derece deprem katsayıları bir an önce açıklanmalı.

iv) Kontrol müessesesi etkinleştirilmeli.

v) İskân Ruhsatı verilmesi daha rasyonel ve objektif esaslara bağlanmalı.

vi) Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan binaların belli aralıklarla alt katlarının otoparklı olarak inşa edilmesi, edilmezse belli tutarların belediyeye otopark ücreti olarak ödenmesi kararı, parayı alacak makam olmadığından gayriresmi bir imar yasağı olarak çalışmaktadır. Bu karar yeniden gözden geçirilmeli ve parayı alacak makam tespit edilmelidir.

YAGIŞLAR BARAJLARI DOLDURMAGA YETMEDİ

Barajların dolması için bol yağışın bir ay sürmesi ve Orta Anadolu'daki kar kalınlığının 50 santimi bulması gerekiyor

Yurdun büyük bir kısmında yağmur ve kar yağışının başlamasına ve yağışların önümüzdeki iki hafta süresinde yer-yer devam edeceğinin söylenmesine rağmen, bu durumun elektrik enerjisi yönünden derhal bir ferahlık getirecek nitelikte olmadığı bildirilmiştir.

Barajlardaki su seviyesi ve Meteoroloji tahminleri hakkında bilgisine başvurulan TEK Genel Müdür Yardımcısı Hüseyin Tekinel özetle şöyle demiştir :

«Üç yıl süren kuraklık barajlardaki seviyeyi çok düşürdüğü için, şimdi barajlara gelen su, hâlâ mevsim normallerinin altındadır. Geçen haftaki yağışlar henüz Orta Anadolu'daki barajlar bölgesine erişmemiştir. Bizce en önemli bölge budur. Barajlardaki suyun artması için, çok bol yağışların en az bir ay sürmesi ve Orta Adadoluda kar kalınlığının 50 santim bulması gerekir. Baraj karların erimesiyle meydana gelen akışlardır. Bu nedenle şimdiden enerji durumunda bir ferahlık beklemek mümkün olamaz. Ancak Meteoroloji yetkilileri bu yıl için ümitli konuşuyorlar.

DSİ Genel Müdürü Nazım Tütüncü de bu yağışların henüz barajları etkileyecek nitelikte olmadığını ,ilkbaharda karların erimesini beklemek gerektiğini söylemiş, «Doğu bölgemizde ortalama bir yağış yılı içinde olduğumuz kanısındayız. Bu yağışlar devam ederse bu yıl Keban barajından enerji alabiliriz» demiştir.

Meteoroloji yetkililere, geçen hafta İç Anadolunun verdiği bilgiye göre Anadolunun batı kesimleri ile Güneydoğu Anadolunun kuzey kesimleri ve Batı Akdeniz iyi yağış almıştır. Finike'ye metrekare başına 51 kilo, Manavgat'a 58 kilo, Antalya'ye 60 kilo, Kaş'a 35 kilo yağmur düşmüş, buna karşı Orta Anadolu bölgesine düşen yağmur 6—16 kilogram arasında olmuştur.

Bu hafta İç Anadolu ve Güneydoğuda kar, Akdenizde yağmur beklenmekte, bunun «yer yer yağacağı» tahmin edilmektedir. Gelecek hafta ise yağışlar Doğuya kayacak Kuzey ve Doğu bölgelerinde kar yağarken, hafta sonunda Batı'da tekrar yağmur başlayacaktır.

8 Ocak 1974 günlü resmi gazete'de yayınlanan bazı Belediyelerin imar yönetmeliklerinde yapılan değişikliklere ait yönetmelik

6785 sayılı Kanunun 11/7/1972 gün ve 1605 sayılı Kanunla değişik 57 nci maddesine dayanılarak:

İstanbul ve İstanbul Metropoliten Alanındaki;

Çatalca, Küçükyalı, Maltepe, Sağmalcılar, Silivri, Tuzla, Ümraniye, Değirmenköy, Güngören, Avcılar, Alibeyköy, Kocasinan, Soğanlık, Selimpaşa, Dolayoba ve Büyükçekmece,

İzmir ve İzmir Metropoliten Alanındaki;

Bornova, Büyükelçiliği, Güzelbahçe (Kızılbahçe), Narlıdere, Yeşilyurt, Gültepe ve Altındağ,

Bursa ve Bursa Metropoliten Alanındaki Çallı,

Ankara Metropoliten Alanındaki Sincanköy,

Belediyelerin İmar Yönetmeliklerinin;

1.08, 1.10, 2.01, 3.01, 3.02, 3.03, 3.05, 3.09, 3.13, 3.14, 3.15 3.34, 3.36 ve 3.37 nci maddeleri, aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu yönetmeliklere aşağıda yazılı iki ek madde eklenmiştir

Madde 1.08 — Projeleri İmar ve İskân, Bayındırlık veya Millî Savunma Bakanlıklarınca hazırlanacak veya onaylanacak iskân sınırları içerisindeki yapılara ait projelerin belediyece incelenmesi sırasında, bu yönetmeliğin 3 üncü bölümünde belirtilen (bahçe mesafeleri ve bina yükseklliğ hariç) ölçü ve hükümlere bağlı kalınması mecburiyeti yoktur

Ayrıca, umumi binalar bu yönetmeliğin iç ölçülerine, sanayi bölgelerindeki tesisler ise bu yönetmeliğin bina derinlik ve yükseklikleri hakkındaki kayıtları ile iç ölçülerine tabi değildir.

Madde 1.10 — Bu yönetmelikte Belediyeye bırakılmış olan takdir yetkisi, belediyenin imar işlerini yürütmekle görevli dairesince kullanılır.

Şu kadar ki, bu yetkilerin kullanılmasından doğan tereddüt veya ihtilâflarda İmar ve İskân Bakanlığının görüşüne uyulur.

Madde 2.01 — Bu yönetmelikte sözü geçen ve açıklanması faydalı görülen bazı deyimler aşağıda tarif olunmuştur:

a) Ticaret Bölgesi,
Küçük Sanatlar Bölgesi,
Sanayi Bölgesi,
Protokol Bölgesi,
Yüksek İnşaat Bölgesi,

gibi ifadelerle, imar planlarında bu maksatlara ayrıldıkları açıkça belirtilmiş olan bölgeler kastedilmektedir.

b) Azami bina sahası: Parsel içerisinde plan ve yönetmelik hükümlerine göre binanın tesviye edilmiş zemininde işgal edebileceği en büyük sahadır. (Bahçede yapılan müştemilât azami bina sahasına dehildir.)

c) İnşaat sahası: Bodrum asma kat, çekme kat ve çatı katları dahil iskânı mümkün olan bütün katların, ışıklıklar çıktıktan sonraki sahaların toplamıdır.

Açık çıkmalar ve iç yüksekliği 1.80 metreyi geçmeyen ve sadece tesisatın geçirildiği tesisat galeri ve katları ile müştemilât bu sahaya dahil değildir.

(İskânı mümkün katlar ifadesiyle; konut, işyeri, eğlence veya dinlenme yerleri gibi veya dinlenmeye tahsis edilikamete, çalışmağa, eğlenmemek üzere yapılan katlar kastedilmektedir.)

d) Bina derinliği: Bina ön cephe hattına, arka cephe hattı üzerinde bulunan en uzak noktanın mesafesidir.

e) Son kat: Çatı, çatı katı veya teras katı altında bulunan normal kattır.

f) Bina yüksekliği: Binanın kot aldığı noktadan son kat tavan döşemesi üst kotuna kadar olan mesafedir.

Bacalar, merdiven fenerleri, asansör kuleleri, su depoları, yüksekliği 1 metreyi geçmeyen şeffaf korkuluklar gibi elemanlar bina yüksekliğine dahil değildir

Ancak, merdiven fenerleri, asansör kuleleri su deposu gibi elemanlar, bina cephelerine son kat tavan döşemesi üstündeki yüksekliklerinden daha fazla yaklaşamazlar.

g) Zemin katı: Döşeme seviyesi binanın kot aldığı noktadan aşağıya düşmeyen ve bir metreden fazla yukarıda olmayan kattır.

h) Resmi bina: Köy, özel idare veya belediyelere ait olan ve bir kamu hizmeti için kullanılan binalar ile devlet teşkilât nizamında yer alan ve devletin yapmakla vazifeli olduğu hizmet ve faaliyetleri ifa eden müesseselere ait veya bu müesseselerce sermayesinin yarısından fazlasına iştirak olunan teşekküllere ait olup, bir kamu hizmeti için kullanılan binadır.

i) Umumi bina: Resmi binalarda, ibadet yerleri, eğitim, sağlık ve spor tesisleri, sinema ve tiyatro gibi binalardır.

(Otel, motel, işhanı ve büro gibi bu Yönetmeliğin bina yüksekliğine, derinliğine ve iç ölçülerine ilişkin hükümleri dahilinde yapılması mümkün binalar, imar mevzuatı yönünden umumi bina sayılmazlar.)

j) Asma kat: İç yüksekliği en az 5.50 metre olan katlarda yapılabilen ve altındaki temiz yüksekliği 2.40, üstündeki temiz yüksekliği 2.20 metreden az olmamak, alanı ait olduğu piyes alanının 2/3 ünü geçmemek, kapalı bir hacim teşkil etmemek ve ana yol cephesinden en az 3 metre çekilmek üzere yapılan ve müstakil kullanışlı olmayıp bulunduğu bölümün kullanışını tamamlayan kattır.

k) Yüksek inşaat bölgesi: İmar planlarında bu isim altında sınırlandırılan ve 21.50 metreden (7 kattan) daha fazla yükseklikte bina yapılabilen bölgelerdir

l) Bodrum katı: Binanın kot aldığı noktanın altında iskâna tahsis edilmek veya iskân dışı bir amaçta kullanılmak üzere yapılan kattır.

m) Mevcut teşekkül: Bir yapı adasında, inşa edildiği tarihte yürürlükte olan hükümlere uygun olarak yapılmış olupta halen o yerde uygulanması gereken plan ve yönetmelik hükümlerine göre de aynen veya ek veya değişiklik yapılmak suretiyle korunması mümkün yapıların çoğunluğu teşkil etmesi halidir.

Madde 3.01 — a) İmar planlarında çeşitli bölgelerde yapılacak ifrazlarda teşkil edilecek parsellerin asgari genişlik ve derinlikleri, bu yönetmeliğin ilgili hükümleri gereğince bırakılması gereken bahçe mesafeleri, parsel üzerinde yapılacak binanın boyutlarına eklenerek tespit edilir.

b) Yukarıdaki hükmün uygulanmasında; asgari bina cephe ve derinliği olarak, küçük sanatlar bölgesi ile tek katlı çarşı yapılacak yerlerde 4 metreden, bunun dışında kalan bölge ve yerlerde 6 metreden az olmamak üzere bina yüksekliğinin yarısı alınır. Ancak, bu asgari bina boyutları parsellerin ifrazında gözönünde tutulmak üzere getirilmiş asgari ölçüler olup, ayrık nizamda yönetmeliğin ilgil hükümlerine göre mimari çözümü mümkün olan hallerde daha dar boyutlu bina yapılabilir.

c) Sanayi bölgelerinde ve yüksek inşaat bölgesi olarak tespit edilen yerlerde ifraz edilecek parsellerin genişliği ve derinliği 30 metreden ve alanı 2,000 m2 den az olamaz.

Madde 3.02 — İskân sahalarında yapılacak binaların:

a) Ön ve yol kenarına rastlayan yan bahçe mesafeleri en az (5) metredir.

Ön ve yol kenarına rastlayan yan bahçe mesafelerini (5) metreden az olmamak üzere mevcut teşekküle uydurmaya belediye yetkilidir.

Halen tatbikat planı yapılmamış ve ön bahçesiz bitişik veya blok teşekkül etmiş yerlerde mevcut teşekküle uyulabilir.

b) Bitişik olmayan yan cephelerde çelik, kâgir ve benzeri yapılarda en az (3) metre diğerlerinde ise en az (5) metre mesafe bırakılması şarttır.

Bu en az mesafeler 6.50 metreye kadar olan yapılarda uygulanır. 6.50 metre yükseklikten sonraki her kat başına yan bahçe mesafeleri bu parselerde 125 metre, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden evvel ihdas edilmiş parsellerde 0.50 metre arttırılır.

Ancak, bu artış, o parsel içinde plan ve yönetmelik hükümlerine göre bina yapmaya imkân bırakmayacak miktara çıktığı takdirde, ilk iki kattan sonraki katlar için arttırılan miktarı %20 ye kadar azaltmaya belediyeler yetkilidir.

c) Arka bahçe mesafesi (bina arka cephesinin parsel arka cephesine en yakın mesafesi): Bina yüksekliğinin yarısından az olmamak ve bina yüksekliğinin yarısının 3 metreden az olması halinde 5 metreden aşağı düşmemek üzere, bina arka cephesi ortasındaki zemin ile son kat tavan döşemesi üst kotu arasındaki mesafenin yarısından az olamaz.

Madde 3.03 — a) Çeşitli kamu hizmet ve tesislerinin gerçekleştirilmesi maksadiyle yapılması gereken kamulaştırmalar yüzünden, bu hizmet ve tesisler için lüzumlu parçaların ifrazları bu Yönetmelikteki ifraz şartlarına tabi değildir.

Ancak, bu gibi ifrazların yapılabilmeleri, geri kalan arazi parçalarının yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre asgari parsel boyutlarını sağlamaması halinde, bunların İmar Kanununun 42 nci maddesine göre düzenlenmeleri yapıldıktan sonra mümkündür.

b) Yeni parsel ihdas etmemek kayıt ve şartıyla, mevcut parsellerde daha müsait şartlar vücuda getirmek ve tatbikatı kolaylaştıracak durumlar hasıl etmek maksadiyle yapılacak hudut tashihi mahiyetindeki ifraz ve tevhit muamelelerinde de bu Yönetmelikte sözü geçen asgari ifraz şartları aranmayabilir.

Madde 3.05 — İmar planlarında, iskân sınırları için bulunup da, umumi hizmetler ile resmi yapı veya tesislere, okul, cami ve benzeri hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan arsaların, bu hizmetler için gereken kısmı ayrıldıktan sonra, geriye kalan parçaları, imar planı ve bu Yönetmelik esaslarına göre müsait ise parsellere ayrılabilir. Keza, imar planı ve yönetmelik esaslarına göre müsait olduğu takdirde, bunlar üzerinde yapı izni verilebilir. Tamamı umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan veya kalan parçası plan ve yönetmelik hükümlerine göre yapı yapılmasına müsait olmayan arsalar, kamulaştırılıncaya kadar sahipleri ta-

(Devamı 10 uncu sayfada)

ÇBS Akrolit
dış cephe kaplama boyası
ÇBS Akrolit SAF AKRİLİK dış cephe kaplama boyası 35
BOYADIĞINIZ BİNANIN ÜSTÜNLÜĞÜDÜR.
ÇBS Akrolit ile boyanmış bir binanın üstüne yoktur.
O binadan renk taşar güzellik taşar kalite üstünlüğü taşar.
Dev Alman Kimya kompleksi BASF
(Badische Anilin und Soda Fabrik A.G.) in özel
formülleriyle Türkiye'de
ÇBS Boya-Kimya fabrikalarında imal edilen
ÇBS Akrolit, binanızı yılarca tabiatın
her türlü etkisine karşı korur,
güzelleştirir
ÇBS DAHA İYİSİ YOKTUR
ÇBS BOYA-KIMYA SANAYİİ ve TİCARETİ A.Ş.
Karaköy, Kardeşim Sok. 44/3
İstanbul Tel: 49 67 10

Bir hakkın verilmesinde yapılan büyük hata

Üyelerimizin çok büyük bir kısmını ilgilendiren Devlet Memurları Kanunu ile, bu kanunu değiştiren kanun kuvvetindeki kararnameler üzerine Odamız çalışmalarına kısaca değinmek istiyoruz.

Birçok üyelerimiz teknik pesonelin düştüğü bu acıklı durumdan haklı olarak Odamız yöneticilerini de suçlamaktadırlar. Üç yıl yönetim kurulu sekreter üyesi ve bir buçuk yıldan beri de Genel Sekreter olarak çalıştığım dönem içinde bu konudaki Odamız çalışmalarını kısaca arz etmek istiyorum.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Tasarısı 7.9.1964'de Bakanlar Kurulu tarafından Türkiye Büyük Milet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Büyük Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunda görüşülerek 23.7.1965 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bilindiği gibi bu kanun uygulamasına geçilememiş, bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddelein eklenmesi ve bu kanunun kapsamı dışında kalan kamu personelinin yevmiyeli teknik personel dahil aylık ve ücretlerine dair kanun tasarısı zamanın Başbakanı Süleyman Demirel tarafından 20.5.1970 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur Tasarı Büyük Millet Meclisi ve Senatoda öncelik ve ivedilikle görüşülmüş Senatoda yapılan bazı değişikliklerle 31.7.1970 tarihinde kabul edilerek «657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine ve bu kanun kapsamı dışında kalan kamu personelinin aylık ve ücretlerine dair» başlıklı 1327 sayılı Kanun 14.8.1970 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanaak yürürlüğe girmiştir.

ZAMANIN BAŞBAKANI DEMİREL, «MAĞDUR OLMAYACAKSINIZ» DEMİŞTİ

Bu arada Odamız ne yapmıştır?

Odamız 1966 yılında Bayındırlık, İmar ve İskân, Sanayi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıkları ile Elektrik, Kimya Maden, Makina, Gemi İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odası ile müştereken çalışmalar yapmış ve «Teknik Devlet Memurları Kanunu teklifi ve Gerekçesi'ni hazırlayarak yetkililere sunmuşlardır. Konunun devamlı takipçisi olan Oda yöneticileri bütün çaba ve uyarılarına rağmen teknik personelin de Devlet Memurları Kanunu kapsamı içine alınacağı öğrenilmiştir. Bu durumdan büyük üzüntü ve endişe duyan İnşaat, Makina, Elektrik, Kimya, Gemi İnşaiye ve Maden Mühendisleinin Oda yöneticilerinin temsilcileri zamanın Başbakanı Sayın Süleyman Demirel'i ziyaret etmiş, üç saatten fazla bir zaman görüşerek üzerinde çalışılan kanunla teknik petsonelin mağdur edileceğini, personel kanunu dışında bırakılarak ayrı bir kanun hazırlanmasını ve bu kanun çıkıncaya kadar da 4/10195 sayılı karaname ile idare edilmesini ve kararnamede yapılacak değişiklikleri, önermiş, bunları yazılı olarak da sunmuştur. Sayın Demirel bunları tetkik edeceğini, teknik personelin asla mağdur edilmiyeceğini ifade ederek huzur için de olmamızı tavsiye etmiştir.

Bütün bu uyarılara rağmen kanun Meclise sevk edilmiş, bi çok hataları ile birlikte alel acele çıkarılmış, uygulamasında da büyük güçlüklerle karşılaşılmış, bu hataları ve güçlüklerin yeni kanunlarla çözümlenemeyeceği anlaşıldığından hükümetlere bu konuda kanun kuvvetinde kararname çıkarılması yetkisi verilmiştir. Bilindiği gibi bu kanun dolayısıyle Üyemiz olan Başbakanla bir bakan da haysiyet divanına verilmiş. haysiyet divanı kararı T.M.M.O Birliğinden geri dönmüştür.

Hükümetler bugüne kadar, kanun kuvvetinde 8 kararname çıkartmışlardır. 9. kararname üzerinde de çalışmaların sürdürüldüğü söylenilmektedir. Çıkarılan bu kararnameler türlü etkiler altında haklı çözümler yerine birtakım çevreleri memnun etmeye ve ayrıcalıklar yaratmaya yöneliktir.

En son çıkarılan 8 sayılı kararname bunun tipik bir örneğini ortaya koymuştur. Şöyle ki: Personel Kanunu ana dayanağından birisi ve de en önemlisi tahsil esasına göre derece ve kademe tayinidir. Unvan asla esas alınmamıştır. Kanımızca da Personel Kanununun yegane iyi olan tarafı idi. Halbuki: 8 sayılı kararnamenin 1 maddesinin (e) fıkrasında (e) 4 yıl yüksek teknik öğrenim görmüş ve yüksek mühendis veya yüksek mimar unvanını almış bulunanlar 9 uncu derecenin 2 nci. 5 yıl veya daha fazla yüksek öğrenim yapmış olanlar 9'uncu derecenin 3 üncü kademesinden işe başlarlar ve 1 inci derecenin son kademesine kadar yükselebilirler.» denilmektedir. Yani ana prensip kökten yıkılmakta, 4 yıllık yüksek öğrenimle yüksek mühendis ve yüksek mimar ünvanı alanlara 9. derecenin 2. kademesinden başlama hakkını vermektedir. 4 yılda yüksek mühendislik ünvanı alanlar ise: ziraat orman, kimya mühendisleridir. 4 yıllık mimar ise mevcut değildir.

Hükümet içinde, bu kararnameye karşı çıkan bakanlar olmuş, fakat gene meslektaşlarının büyük etkisi altında kalan hükümet içindeki ziraat ve orman mühendislerinin yoğun çabaları ve hatta «siz bu kararnameyi böyle imzalamazsanız biz ne yan ödemeleri imzalamayız» gibi tehdit ve pazarlık neticesi bu kararname çıkarılmıştır

OYSA, MÜHENDİSLER DE PARÇALANMAYA İTİLDİ

Kararnamenin imzaları henüz tamamlanmamışken duruma muttali olan odamız, başta Cumhurbaşkanı, Başbakan ve tüm bakanlara birer telgraf çekmiş ve T.M.M.O. Birliğini olağanüstü toplantıya davet etmiştir. 16 meslek odasının katıldığı bu toplantıda teknik elemanlar içinde ayıcalık yaratılmaması 4 yıllık yüksek öğrenim görüp de mühendis ünvanı alan tüm teknik elemanların 9. derecenin 2 kademesinden işe başlatılması için Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanlara birer telgraf çekilmesine karar verilmiş 15 Ekim 1973 tarih ve 33 sayılı TEKNİK GÜÇ'de de bu telgraf metinleri yayımlanmıştır. Bütün bu uyarı ve çabalara rağmen bu kararname çıkarılmıştır.

Kararnamenin yayınlanmasını müteakip Odamız, Cumhurbaşkanı Başbakan ve yatırımcı bakanlara şu telgraf çekmiştir:

«8 nolu kararnamede 4 yıllık yüksek tahsil yapıp da Y. Müh. unvanı alanların dokuzuncu derecenin ikinci kademesinden başlatılması kabul edilerek kanundaki dört ve beş yıllık tahsil arasındaki haksızlığı önlemek amacı ile yapılan haklı düzeltmeden sadece orman, ziraat ve kimya mühendisleri yararlandırılmış, daha zor dört yıllık bir tahsille yurt kalkınması ve imarına daha büyük hizmeti bulunduğuna inandığımız inşaat, makina, elektrik ve harita mühendisleri ile mimarlar sadece ünvanlarında yüksek sıfatı olmadığından haklarını alamamışlar, böylece daha büyük adaletsizlik doğmuştur.

Kabine içindeki bazı bakanların sadece meslekdaşlarının çıkarlar için büyük çabaları sonucu yanlış değerlendirilerek çıkarıldığına inandığımız bu kararname üyelerimizin meslek gurubunu rencide edici bulunduğundan görevli bulunduğunuz hükümet tarafından tashihi memnuniyet uyandıracaktır.

Saygılarımızla.
İnşaat Mühendisleri
Odası adına
Genel Sekreter
(Sadık GÖKÇE)»

Odamızla birlikte mağdur olan diğer oda mensupları ve T.M.M.O. Birliği Başkan V. ile Sekreter üyeden oluşan Komisyon ilk olarak Bayındırlık Bakanı, sonra Başbakan, Ziraat Bakanı ve İmar ve İskân Bakanı ile görüşmüş, hepsi de yapılan hatayı kabul etmişler, Maliye Bakanı ile görüşülmesi ve bu hakkın verilmesi için bu bakanlığın bir teklif getirmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Son olarak Malive Bakanı Sayın Sadık Tekin Müftüoğlu aynı ekip tarafından ziyaret edilmiş iki saatten fazla bir zaman görüşülmüştür.

Neticede yeni bütçenin hazırlanması nedeni ile bu konuyu ancak bütçeden sonra ele alabileceklerini, kararnamelerin Meclisin onayından geçirilmesi sırasında da bu haksızlığın giderilebileceği ifade edilmekle birlikte gerek uzman olarak davet edilen kişilerin ve gerekse Sayın Bakanın teknik eleman eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan diğer meslek kuruluşlarının verdiği vanlış bilgi nedeni ile vaptıkları büyük hatayı kabul etmez durumda oldukları üzülerek müşahade edilmiştir.

Bunun üzerine konunun ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinde çözümlenebileceğine inanan Odamız, milletvekili ve senatör tüm meslektaşlarımıza durumu ayrıntılı olarak bildirmiş ve yazımızda haksızlığın giderilmesi için vardımları rica edilmiştir.

Meslektaşlarımız konuyu benimsemiş, bazıları mektupla, bazıları telefonla, bazıları da bizzat Odamıza gelmek zahmetinde bulunarak bu haksızlığın giderilmesi için çalışacaklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda her partiye mensup tüm meslektaş parlamenterlerin koalişyon halinde çalışmalarını bekliyor ve diğer sayın milletvekilleri ile senatörlerden de yapılan hatanın düzeltilmesi ve bu büyük haksızlığın giderilmesi bakımından yardımlarını esirgememelerini rica ediyoruz.

KİMLER YARARLANDI, KİMLER RENCİDE EDİLDİ?

Bu kararnameden 4 yıllık yüksek öğrenim görüp de unvanları Y. mühendis olan ziraat, orman ve kimya mühendisleri yararlanmaktadır.

Bilindiği gibi Türkiye'de mühendislik temel bilimleri 4 yılda verilmektedir. «Bu nedenle İstanbul Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Tekni Üniversitesi, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve diğerleri ilk dört yılda B. S. yani mühendislik, iki ilâ dört sömestr sonrasında da M.S yani Y. mühendislik ünvanı vermektedir.» Açıkça 4 yıllık mühendislik öğrenimi olan inşaat, makina, elektrik, maden, harita v.s. mühendislikleri ile mimarlar eskisi gibi 10. derecenin 3. kademesinden başlarken aynı süre tahsil gören yalnız ziraa, orman ve kimya mühendisleri 9. derecenin 2. kademesinden başlatılmaktadır. Bu arada 4 yıllık mühendis ile 5 yıllık Y. mühendis arasındaki personel kanunundaki açığa bir göz atalım.

Personel Kanununda diğer sektörlerde 1 yıllık tahsil farkına karşılık bir yıllık kıdem tanınırken yalnız teknik personelde birisi 10. kademenin 3. derecesinden diğeri de 9. derecenin 3. kademesinden baslatılması Senato'da görüşülürken önerilmiş ve fazla tartışılamadan kabul edilmiştir. İşte bu yüzden tüm odalar bu haksızlığın giderilmesine calışırken yukarda değindiğimiz gibi sadece üç meslek dalına bu hak verilmiştir. Bu nedenle diyoruz ki: Bu «BİR HAKKIN VERİLMESİNDE YAPILAN BÜYÜK HATADIR.» Burada parlamentoya yeni giren deeğrli üyemiz Erzurum Senatörü Y. Mühendis Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun 13 Aralık 1973 günü Senato'da vaptığı gündem dışı konuşma aynen şöyledir:

«Sayın Başkan, Yüce Senato'nun sayın üyeleri;

Hepinizi saygı ile selâmlarım. Bilgilerinizden olduğu üzere, bir Devlet Memurları Kanunu çıkarılmıştır, fakat birçok çelişkiler doğurmuştur. Ayrıca, kanun

(Devamı 10 uncu sayfada)

'r h kk n veri mes nde

(Baştaraf. 9. sayfada) hükmünde çıkarılan kararnameler de çelişkileı doğurmuştur. Bu konuda çok örnekler var bunların birisini de ben sizlere sunacağım ve sayın hükümetimizden buna bir çözüm bulmasını önereceğim. Konu şu:

"Devlet Memurları Kanunu ünvana tabi olmaksızın 4 yıllık yüksek öğretim görmüş teknik elemanı 10 uncu derecenin 3 üncü kademesinde, 5 yıl ve daha fazla yüksek öğrenim görmüş teknik elemanları da 9 uncu derecenin 3 üncü kademesinden başlatılmasını uygun görmüştür. Buradaki bir yıllık öğrenim farkına karşılık tanınan 3 yıllık kıdem haksızlığını belirten Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı tüm odalar ünvana bakılmaksızın 4 yıllık yüksek öğrenim yapan mühendis ve mimarların 9 uncu derecenin 2 nci kademesinden başlatılmasını savunmuşlardır. Bu nedenle çıkarılan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bu kanunun 1327 sayılı Kanunla değişik bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun hükmünde 8 nolu kararnamenin 1 inci maddesinin e bendinde «4 yıllık yüksek öğretim görmüş ve yüksek mühendis veya yüksek mimar ünvanı almış bulunanlar 9 uncu derecenin 2 nci. 5 yıllık ve daha fazla yüksek öğretim yapmış olanlar da 9 uncu derecenin 3 üncü kademesinden ise başlarlar ve 1 inci derecenin son kademesine kadar yükselebilirler.» şeklindedir. Bu kanun kuvvetindeki kararnamede tahsil süresi nazarı itibara alınmakla birlikte yüksek mühendis ve yüksek mimarlara tanınan bu haktan 4 yıl yüksek tahsil gören sadece ziraat, orman ve kimya yüksek mühendisleri yararlandırılmıştır ve bu kararname 18 Ekim 1973 gün ve 14689 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yüksek bilgilerinizden olduğu üzere, Türkiye'deki mühendislik temel bilimleri 4 yılda verilmektedir. Örneğin, İstanbul Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Karadeniz Teknik Üniversitesi ve diğerleri ilk 4 yılda mühendislik, ondan sonraki iki ve dört sömestri sonrasında da yüksek mühendislik ünvanı vermektedir. Bu nedenle, 4 yıllık yüksek öğrenim yapan tüm mühendislerin, yalnız orman, ziraat, kimya değil, tüm mühendislerin de aynı süre öğretim yapan ziraat, orman ve kimya yüksek mühendislerine tanınan hakların tanınarak 9 uncu derecenin 2 nci kademesinden başlatılması için hükümetten kanun hükmünde bir kararname çıkarılmasını arz ve rica ederim. Saygılarımla.»

Sayın üyemize teşekkür ederiz.

Odamız, Bu bariz haksızlığın giderilmesi ile teknik personel sorununun çözümleneceğine asla inanmamaktadır. Ancak haysiyet kırıcı olan bu durumun önlenmesi için de mücadeleye devam edecektir.

AYRI BİR TEKNİK PERSONEL KANUNU

Devlet Personel Dairesinde her kuruluşun temsilcisi bulunmaktadır. T.M.M.O. Birliğinin temsilcisinin de bulunması bütün istek ve uyarılarımıza rağmen kabul ettirilememiştir. Elbette ki burada teknik eleman eğitim ve sorunlarını çok iyi bilen kimselerin bulunması bu kabil hataları önler ve yurt yararına daha da iyi olurdu.

Maliye Bakanlığının teknik eleman hakkındaki görüşü ise Kanunun yürürlüğe girdiği günlerde televizyonda yapılan bir açık oturumda Kanunu hazırlayanların en yetkilisi tarafından ifade edilmiştir. Tüm teknik elemanı yakınen ilgilendiren bu sözü tekrarlamakta yarar vardır. Zira şu anda Maliye Bakanlığı yetkililerinin görüşü bütün çabalarımıza rağmen değişmemiştir. Bu zat «Teknik eleman şimdiye kadar çok para almıştır, aldıklarına saysınlar» diyerek Maliye Bakanlığının hakiki görüşünü ortaya koymuştur.

Bu tutum karşısında meslektaşlarımız yurt dışına göç ederken, dışarıdan uzman namı altında getirilen ve bunlara astronomik ücretler ödeyen de yine Maliye Bakanlığıdır.

BU DURUM KÖKTEN NASIL ÇÖZÜMLENEBİLİR?

Bilindiği gibi geçen yıl Odamız ile Makina Mühendisleri Odasınca müştereken hazırlanan «KAMU TEKNİK PERSONELİ KANUNU TASARISI» son Genel Kurulda üyelerimize dağıtılmıştır.

Bu tasarı bazı odalarca uygun görülmemiş ve bu yıl T.M.M.O. Birliğine dahil tüm odalar toplu sözleşme ve grev hakkı veren ve tüm teknik personeli kapsayan kanun tasaısı hazırlanmasına karar vermişlerdir. Bu yönde çalışmalar sürdürülmektedir.

Bütün emelimiz birlik ve beraberlik içinde yurda yararlı olmak, hakkımızı da almaktır.

Tüm üyelerimizin haklı davamıza katılmasını ve gücü nisbetinde yardımcı olmasını dileriz.

8 Ocak 1974 günü yayınlanan imar Yönetmeliği

(Baştarafı: 8. sayfada)
tarafından olduğu gibi kullanılmağa devam olunur.

İmar planlarında iskân sınırları içinde bulunupta yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumî hizmetlere ayrılan yerlerden 4 yıllık programa dahil bulunmayanlarında; yükseklikleri tabii zeminden (6.50) metreyi, inşaat sahaları toplamı (250) metrekareyi geçmemek, yapı adası ortasında kalan, parsellerde binanın kaplayacağı alandaki tabii zemin ortalamasından kot verilmek ve parselin dar kenarı ön cephe kabul edilmek suretiyle İmar Kanununun 11 nci madesindeki esaslar dairesinde muvakkat yapı yapılmasına izin verilir. Bu yapının, imar planına göre bulunduğu bölgenin özellikleri ve belediyenin imar işlerini yürütmekle görevli dairesinin teklifi de gözönüne alınarak, hangi amaç için yapılıp kullanılabileceği belediye encümenince tayin ve tespit olunur.. Şu kadar ki; muvakkat inşaat ruhsatiyesi verilecek parsellerin, üzerlerinde yapılması söz konusu olan inşaatın kullanış amacına ve bir veya iki katlı olmasına göre, yönetmeliğin ilgili hükümlerinde, bu yapılar için aranan asgari parsel genişlik ve derinliğini sağlaması şarttır.

Ayrıca, bu gibi yerlerden 4 yıllık programa dahil olanlarında program müddeti sonunda, programa dahil olmayanlarında ise kanunen muteber müracat tarihinden itibaren 5 yıllık müddetin geçmesi halinde, bu yer belediyece kamulaştırılamadığı veya imar planında gerekli değişiklik yapılarak başka bir imkân sağlanamadığı takdirde, yine bu madde hükümleri uygulanır. Bu halerde verilecek ruhsatın daimî olması gerekir.

İmar planında resmî yapılara veya tesislere ayrılmış olan sahalar ile okul, cami ve benzeri hizmetlere ayrılan saracaatları üzerine, hizmetle halarda ilgililerin inşaat yapmak için belediyeye vaki mü ilgili idarenin bu yeri, belediyeye yapılan müracaat tarihinden itibaren;

Dört yıl içinde kamulaştıracağını bildirmesi halinde, belediyece bu süre içerisinde hiçbir inşaata, mevcut binalarda esaslı değişiklik ve ilâvelere izin verilmez. Bu sürenin sonunda kamulaştırma yapılmamış ise, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen ölçü ve kayıtlara uygun olarak daimî inşaat yapılmasına izin verilir.

Dört yıl içinde kamulaştıramayacağını bildirmesi halinde; sahiplerinin isteğine göre; ya hiç bekletilmeksizin maddenin ikinci fıkrasında belirtilen ölçü ve kayıtlar dahilinde muvakkat inşaat ruhsatiyesi veya 5 yıl inşaat yapılmasına izin verilmeyerek bu süre sonunda kamulaştırma yapılmamış ise, muvakkat bina ve tesisler için getirilen ölçü ve kayıtlara uygun olarak daimî inşaat yapılmasına izin verilir.

İmar planında resmî yapı veya tesislere, okul, cami ve benzeri hizmetlere ayrılmış sahalarla ilgili hükümler 11/7/1972gün ve 1605 sayılı Kanunla getirilmiş olduğundan, bunlarla ilgili süreler, bu kanunun yürürlüğe girdiği 20 Temmuz 1972 gününden sonra yapılacak müracaatlardan itibaren hesaplanır.

Madde 3.09 — Parsel büyüklükleri hakkındaki hükümle veya mevcut yapılan tadiline veya esaslı tamirine izin verilmez.

Bu gib arsalar İmar Kanunu hükümlerine göre yapı yapılmasına müsait hale getirilinceye veya bu mümkün olmadığı takdirde kamulaştırılıncaya kadar sahiplerince eskiden olduğu gibi kullanılmağa devam olunur.

Ancak;

İki tarafın imar mevzuatına aykırı olmamak şartıyla yapılmış ve halen yürürlükteki plan ve yönetmelik hükümlerine göre de aynen veya ek veya değişiklik suretiyle korunması mümkün bina bulunan arsalarda, plan ve yönetmeliğin diğer şartlarına aykırı olmamak kaydıyla bu yönetmelikteki sadece parsel genişlikleri ile,

Arka komşu tarafında imar mevzuatına aykırı olmamak şartıyla yapılmış ve halen yürürlükteki plan ve yönetmelik hükümlerine göre de aynen veya ek veya değişiklik suretiyle korunması mümkün bina bulunan arsalarda, plan ve yönetmeliğin diğer şartlarına aykırı olmamak kaydiyle bu Yönetmelikteki sadece parsel derinlikleri ile ilgili hükümlere uyulmaksızın yapı yapılmasına izin verilebilir.

Madde 3.13 — a) Bina derinlikleri:

$$1 = L - \left(k + \frac{H}{2}\right)$$ formülü ile hesaplanır.

Bu formülde:

I : Bina derinliğini,
L : Parsel derinliğini,
k : Ön bahçe mesafesini,
H : Bina yüksekliğini gösterir.

Ancak, bu formüle göre bulunacak bina derinliğinin (20) metreden fazla çıkması halinde bina derinliği (20) metre olarak kabul edilir.

b) Köşebaşına rastlayan parsellerde, bina derinliğinin tespiti, o parselde plan ve yönetmelik hükümlerine göre tayin edilen azamî bina sahası aşılmamak kaydıyla, parselin üzerinde bulunduğu yolların imar nizamı gözönüne alınarak yapılabilir.

c) Ön ve arka bahçeleri yol üzerinde bulunan Parsellerde, varsa her iki yoldaki bahçe mesafeleri çıktıktan sonra geri kalan derinliğe kadar bina yapılabilir. Ancak bu derinlik (20) metreyi geçemez.

Madde 3.14 — a) İmar planı ve raporlarında kat adetleri veya bina yükseklikleri ve bunlara tekabül eden kat adetleri aşağıda gösterilen şekilde tespit olunur;

1) Tatbikat planı yapılmış yerlerde bu plana göre genişliği: (6.00) metreye kadar gi (6.50) metreden, kat adedi olan yollarda; Bina yüksekliği bodrum hariç (2) den fazla;

(6.00) metre ve daha geniş yollarda; Bina yüksekliği (9.50) metreden, kat adedi bodrum hariç (3) den fazla;

(9.50) metre ve daha geniş yollarda; Bina yüksekliği (12.50) metreden, kat adedi bodrum hariç (4) den fazla;

(12.00) metre ve daha geniş yollarda; Bina yüksekliği (15,50) metreden, kat adedi bodrum hariç (5) den fazla; olamaz.

2) Tatbikat planları yapılmamış yerlerde bina yüksekliği (6.50) metreden, kat adedi bodrum hariç (2) den fazla olamaz.

3) İmar planında sayfiye bölgesi olarak gösterilen fakat, bina yükseklikleri veya kat adetleri belirtilmemiş olan yerlerde (İstanbul'da aynı karakterde bulunan veya henüz imar plânı yapılmamış olan adalar ve boğaz mıntıkalarında) yapılacak binaların yükseklikleri (6.50) metreyi aşamaz. Bu yerlerde (6.50) metre yüksekliğe ilâveten çatı katı da yapılamaz.

4) Şehirlerarası karayolları kenarındaki parsellerde bina yükseklikleri imar plânı ile tayin olunur. Planda gerekli hüküm getirilinceye kadar bu yerlerde bu fıkranın ikinci bendine göre işlem yapılır.

b) İmar plânına göre iskân sınırları dışında kalan yerlerde bu maddenin (a) fıkrası hükümleri uygulanamaz.

c) Genel olarak tatbikatta ilk (3.50) metre yükseklik için (1) kat, artan her (3) metreden yüksek yapılar için metre için de birer kat itibar olunur. Bu uygulama (15,50) de geçerlidir.

İmar planlarında ve bu Yönetmeliğin diğer maddelerinde gösterilen bina yüksekliklerinin veya kat adetlerinin birbirlerine tahvillerinde veya neye tekabül ettiklerinin tespitinde de bu hususlar gözönünde bulundurulur.

d) Kat nizamı planı veya diğer imar planlarında belirtilen kat adedi ve yüksekliklerinde, belediyece sonradan alınıp Bakanlıkça onanmış bulunan kararlarla yapılan belirli miktarlardaki artışlar; henüz onanlı planlara işlenmemiş olsa dahi 1.03 üncü maddenin birinci paragrafındaki açıklamalar meyanında mütalâa olunabilir.

e) Yeni yapılacak binaların, tayin edilmiş ise imar planı veya raporunda veya bölge kat nizamı planında, aksi halde bu yönetmelikte gösterilen yüksekliği veya kat adedini haiz olamamaları lâzımdır.

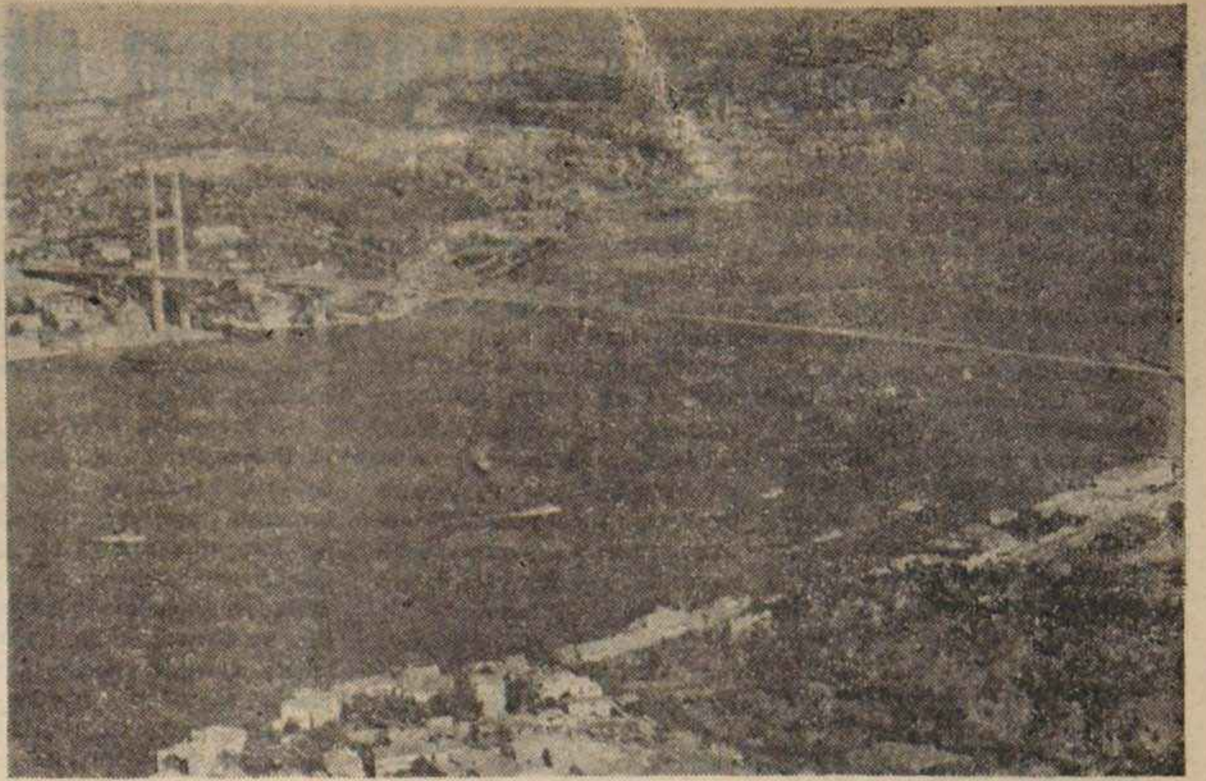
Ancak, temel ve statik hesapları, ile, bahçe mesafeleri, merdiven, ışıklık vesaire gib kat adedi ve bina yüksekliği ile ilgili elemanları, plan ve yönetmelikte gösterilen azamî yüksekliğe göre hesaplamak, lüzumu halinde asansör yeri bırakılmak ve proje mesuliyeti ile fennî mesuliyet hizmetleri bu esaslara göre aranmak şartıyla, noksan

(Devamı 13. sayfada)

SORUNLARIMIZ

Bogaz Köprüsünün düşündürdükleri

Arkadaşımız değerli şehirci Önder Şenyapılı'nın «Boğaz Köprüsünün Düşündürdükleri» başlıklı yazısı, hatırlanacağı üzere gazetemizin 36. sayısında yayımlanmıştı. Ancak, gerek yazının uzun olması yüzünden, gerekse gazetemizin söz konusu sayısındaki yazı çokluğundan, Şenyapılı'nın incelemesinin bir bölümünü yayımlayabilmiş, ikinci kısmını gelecek sayıya bırakmıştık. Ne var ki 37. sayımızın Şubemiz Yönetim Kurulunun çalışma raporuna ayrılması yüzünden, Şenyapılı'nın yazısının devamını geçen sayımızda yayımlama olanağı bulamadık. Sizlerden ve kendisinden özür dileriz.

KENT İŞLETMESİ NEDİR?

Kent işletmesi nedir? Biraz önce de belirtildiği gibi, henüz açık - seçik bir karşılığı yok bu sorunun. Ancak, bir tanım yapabilmek için uzunca bir yol izlemek zorunluğu var. Önce, kentin tanımı yapılmalıdır. «Kent tarımsal olmayan üretim yapılan ve gerek tarımsal, gerekse tarımdışı tüm üretimin denetlendiği ve dağıtımının koordone edildiği yerdir.» (Bkz. Türkiyede Kentleşme), Seminere katılan Türk Heyetinin hazırladığı yazanakta bu tanım biraz daha genişletilerek şöyle denmiştir.

«Kent, insan ilişkileri yönünden ancak belli büyüklükteki topluluklarda giderilmesi olanaklı bazı fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinmelerin belli sınırlar altına inmeyecek biçimde karşılandığı ve bölge, ülke ve uluslararası gereksinmeler de gözönüne alınarak gerçekleştirilecek tarım dışı faaliyetle toplulukta yaşayanlara yetecek ölçüde iş ve kazanç olanağının sağlandığı ve tarımsal faaliyetin bir yerleşmedir. Metropol; bu denetiminin yapıldığı fiziksel faaliyetin daha da yoğunlaştığı denetleme kurullarının ulaşım ve haberleşmeye bağlı olarak çok geniş ölçüde öğütleştiği mekândır.»

Bu tanıma bağlı olarak düşünüldüğünde, fizyolojik, psikolojik, toplumsal gereksinmeler ile kentte yaşayanlara yetecek ölçüde iş ve kazanç sağlayacak faaliyetin, kısaca söylenirse, kenti kent yapan işlevlerin karşılanmasında ve yaratılmasında zaman iki evrelidir. Birincisi evrede, kentin bugünkü yaşantısına ilişkin gereksinmelerin karşılanması, ikinci evrede ise yarına dönük gereksinmelerin karşılanması ve eksik kentsel işlevlerin tamamlanması yer almaktadır. İkinci evredeki işler planlama başlığı altında toplanabilir. İşte, kent işletmesi bu iki evredeki görevlerin düzenli ve amaçları iyi belirlenmiş biçimde yürütülmesi çin gerekli eylemlerin tümüdür.

Örgütsel Çerçeve konusunda son raporu hazırlayan Dr. A. H. Marshall şöyle diyordu.

İzmir Seminerinde:

«Bizim konumuz iyi kent işletmesini güvenaltına almak için gerekli kamu örgütleridir: bunların anayasal durumları, parasal güçleri, işlevleri ve biribirileriyle olan ilişkileri. Plânlama ya da iç işletme vb. ile değil, kentlere iyi planlar yapma planlarını yürütme ve çok çeşitli hizmetlerini yeterli olarak yönetme olanağını sağlayan örgütsel çerçeveler bulmakla ilgiliyiz. Konumuzu elverişli limitler içinde sınırlamak amaciyle bizden metropolitan alanlar, öteki bir deyişle, sürekli bir kentsel büyüme gösteren, genellikle bir merkez kenti diğerlerine birleştiren kentsel yayılma görülen alanlar üstüne yoğunlaşmamız istendi.»

«Kent işletmesinin niçin bir çok metropoliten alanda çökme çekincesiyle karşı karşıya bulunduğunun nedenleri çok iyi bilinmektedir ve burada yinelenmesine gerek yoktur. Sorunun büyüklüğü, İstanbul'un 1750'de 983.000 iken 1970'de 2.600.000'e, Madrid'in aynı süre içinde 1.618.000'den 2.990. bine arttığı gösterilerek anlatılabilir. Sorunun ana özelikleri her yerde aşağı yukarı aynıdır; çakışan yasalarla (mevzuatla) ayrı komüniteler, ortak sorunlar, yetersiz yetkile,r kötü eşgüdüm koordinasyon, elverişsiz kaynaklar ve ileri ulaşım sorunları. Bu arada kentte yaşayanlar modern uygulayımbilimin (teknolojinin) sağlayabildiği daha yüksek standartta hizmet istemektedirler.»

Dr. Marshall'ın saydıkları, Türkiye'nin bugün karşı karşıya bulunduğu sorunları da özetlemektedir. Özellikle metropolitan yerleşme niteliği gösteren üç büyük kentimizde, İstanbul, Ankara, İzmir'de hızla artan nüfus sonucu, denetim elden kaçırılmış, günlük gereksinmelerin karşılanması olanaksız duruma girmiş, yarına dönük çalışmalardan, hazırlanan planların gerçekleştirilmesinden herhangi bir yarar ummak, belediyelerin uygulayımsal (teknik) ve parasal olanaklarının kısıtlılığı dolayısiyle tehlikeye düşmüştür. Son yıllarda «Metropoliten Örgüt» kurulması yolunda Türkiye'de ciddî çabalara girişildi. İmar ve İskân Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının ortaklaşa yürüttükleri çabalar, Anayasanın böyle bir ara örgüt kurulmasına olanak vermediği gerekçesiyle bir ara durdu. 1961 Anayasasında de ğişiklikleri yapıldığı sırada metropoliten örgüt kurulmasına «cevaz» verecek bir madde değişikliğinin ya da varolan madelerden birine bir fıkra eklenmesinin yolları araştırıldı. Ancak, Anayasa Komisyonunun bu değişiklik önerilerini dikkate almaması sonucunda, bugünkü, yürürlükteki yasalara uygun biçimde Belediyeler Birliği kurulması yönünde çalışmalar sürdürüldü. Ne var ki, Belediyeler Birliği kurulması metropolitan Plânlama Örgütü kurulması Metropolitan Planlama Örgütü kurulması ile aynı yerde durmamaktadır ve böyle bir örgütten umulan yararların Birlik kurmakla elde edilebileceğini söylemek güçtür.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, planların hazırlanma evresiyle, uygulama ve izleme evrelerinin birleştirilmesi gereğine inanmaktayız. Bu iki evrenin gerekli yetki ile donatılmış bir örgüt elinde toplanması sonucunda hazırlanacak planların «göstermelik» planlar olmaktan çıkmaları olanağı doğacaktır.

Planlama ve kent işletmesi konusunda Dr. Marshall şöyle demektedir:

«Açıkça anlaşılıyor ki, her beş ülke de planlama konusunda hatırı sayılır bir gelişme göstermiştir ve çeşitli düzeylerde planları vardır. Her ne denli yersel ve ayrıntılı plânların düzenlenmesi başarısız görülüyorsa da hiçbir ülkenin genel stratejik fizksel plân yapmak konusunda hükümet çarkını işletmekte ciddi güçlüklerle karşılaşmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte her beş ülke de, planları işleme koymak için, yeterli kentsel hizmetleri karşılamak ve plan yapma işlemine geri besleme sağlamak için yeterli örgütleşmeyi kurmakta uğradıkları başarısızlıktan yakınmaktadırlar. Bu durum ülkelerin planlama ile kent işletmesi arasındaki bağlantıyı anlamamalarından ötürü değildir. Kökende, Yugoslav yazanağı bu konu üzerinde hem kuramsal, hem de evirgen (pratik) bölümlerinde parmak basmakta ve öteki ülke yazanaklarında da konuya değinilmektedir. Kent işletmesi plan -yapmanın gerisinde kalma eğilimindedir, çünkü özellikle metropoliten alanlarda, bugünkü kentsel sorunlarla başa çıkabilecek bir dizge (sistem) kurmak yönetim dizgesinin oldukça geniş bir bölümünün aşırı ölçüde yüklenmesi, hiç bir ülkenin kolayca üstlenemeyeceği bir sorum anlamına gelmektedir. Merkezi ve yersel hükümet organları, politikacılar ve görevliler kamu kesimi ve özel kesim; hepsi (böyle bir dizge kurulduğunda) rollerinin ve katkılarının değişmiş olduğunu göreceklerdir.

Türkiye'de süre gelen tartışmalarda «Metropoliten Yönetim»e karşı «Belediyeler Birliği'nin (konu yasaların verdiği olanaklar çerçevesi içinde ele alındığında) savunanlar vardır. Özelikle planlama ile uğraşanlar ise, «Birlik'in Yönetim'in yerini tutmayacağı görüşündedirler. Dr. Marshall'ın İzmir Seminerinde söyledikleri önemli açıklamalar getirmiştir:

«İlk adım Metropoliten Yönetimin amaçlarını belirlemek olmalıdır. Niye gereksinilmektedir? Ne yapacaktır? Metropoliten Alanlar doğal olarak bir çok yönetsel birimlerce denetlenen bir yığılma alanının, belirli nedenlerle, bir bütünlük içinde plânlanması, düzenlenmesi ve bir yere değin yönetilmesi için duyulan gereksinmelerden ortaya çıkmaktadır. Tüm yönetme erkini eline alması beklenemez; yalnızca bu sınırlı amaçlar için temel yetkileri alır. Metropoliten Yönetimin kendisi de hizmetleri denetimi altında yürütmez; bu hizmetleri, söz gelimi, öteki yönetimlerle düzenlemelere girişerek sağlayabilir. Merkezî hükümet ile birlikte büyüme ve gelişmeleri denetlemesi beklenecektir; en güç kararların bir çoğu zamanlama ile ilişkili olanlarıdır. Pek az metropoliten alan tümüyle kendi kendine yeterli olabilmektedir. Nitekim, kapladıkları alan genişletilirse, bazı sorunlarının kaynağı, örneğin komüterler ve kirlenme, dışarıdan gelebilmektedir. Alanları sonsuz olarak genişletilemeyeceği, için belirlenmelerinde öteki örgütlerle bağıntılı olarak ele alınacak çökelti sorunlar bırakan bir uzlaşma öğesi bulunmaktadır. Uzlaşma her zaman için vardır, çünkü metropolitan yönetimler değişmez biçimde karışık görevlerle, her biri ülküsel anlamda değişik bir alana düşen görevlerle yükümlüdürler. Bir etmen bir ötekiyle tartılmak zorundadır, ve diyelim, plancılar ile sağlık uzmanlarının istekleri (talepleri) arasında bir denge kurulmalıdır.

Bir metropolitan yönetimin genel özgürlüklerini inceledikten sonra, nasıl bir biçim alabileceğini araştırmalıyız. Burada belirlenecek ilk nokta inisiyatifi merkezi hükümetin alması gerektiğdir; mahalli idareler metropoliten alan oluşturmak için gönüllü olarak birleşemezler. Ayrıcalar, genellikle, durumun kendine özgü olduğu Birleşik Devletler'de görülmektedir. Hollanda Aşağı Rhin'de bir tek örnek göstermektedir. ve İsveç'te mahallî idareler, merkezî hükümetçe ortaya konan bir plân üzerinde «gönüllü olarak» birleşmişlerdir.

Bir metropoliten alanda gönülü olarak birleşmeyi önleyen engel, elbette, yetki geçiriminden (transferinden) doğan bağımsızlığın yitirilmesidir. Birleşmek, bütünün yararına yersel çıkarlardan fedakârlık etmekte özelikler bulunduğunu farketmektir. Mahallin politikacıları bunu sağlayıcı yönde inisiyatif göstermenin kendilerini yersel çıkarları savsakladıkları ithamlarına açık durma getireceği düşüncesindedirler. Her durumda, anlaşma yoluyla yapılan düzenlemelerin uzlaşmalarla sulandırılacağı görülmektedir.

Metropoliten yönetim merkezi hükümetin bir uzantısı olabilir. Bu geniş anlamda, Yunanistan'daki durumdur örneğin, Büyük Paris için düzenleme hükümetin elinde bulunmaktaler de büyük ölçüde merkezîdır. Merkezî hükümetin bir dalı olan bir metropolitan yönetimin avantajları vardır. Ulusal planlarla bütünleşme daha kolaydır, gerçekte kendiliğinden olur bu. Uzmanlaşmış uygulayımsal (teknik) yardım hazır olarak bulunabilir. Kararlar arkalarında hükümetin ağırlığını taşırlar. Ulusal politikalarda yersel sapmalar daha az görülecektir. Yersel yönetim ile eşgüdüm, eğer yetkili yönetici aynı zamanda yersel yönetimlerin gözetiminden de sorumlu ise, en azından kuramsal olarak daha kolay sağlanacaktır. Uygulamada, metropolitan yönetimin bir merkezî hükümet birimi olması durumunda, merkezî ve yersel çıkarların her ikisin de temsil eden bir komite genellikle örgüt içinde önemli bir rol oynamaktadır. (...)

Merkezî hükümete bağlı metropoliten yönetimin başlıca seçeneği onu bir yersel yönetim örgütü olarak kurmaktır. Bu durumda her şey yersel yönetimn elindedir. Bu tür örüntü (pattern) örneğin Kanada

Boğaz Köprüsünün düşündürdükleri

(Baştarafı 11. sayfada)

Fransa, Büyük Britanya, Batı Berlin, ve değişik yolda Stockholm'de bulunmaktadır. Böyle bir dizge (sistem) görevlerin, zaman zaman, iki düzey arasında dağıtılmasına ve yeniden dağıtılmasına olanak veren bir esneklik taşımaktadır. Bir birlik göstermektedir. ve yersel çıkarların gözetilmesini kendiliğinden güven altına almaktadır. Yersel sorunlara merkezi hükümetin karışmasını da önlemektedir. Öte yandan, ulusal siyasalarla eşgüdümü güçleştirmektedir.. Dahası, her ikisi de yersel yönetimin parçası olmalarına karşın, iki yönetsel basamak arasında her zaman uyum var olması beklenemez.

Burayadek metropoliten dizgenin «FEDERAL» olduğunu varsaydık, öteki bir deyişle metropoliten yönetime ek olarak daha yersel hizmetlerden sorumlu yersel birimler bulunmaktadır. Bu, bütün dünyadaki genel durumdur. Dünyanın metropoliten alanları doğal olarak büyük nüfusludur, genel görüş, bir metropoliten-genişlikte yönetimin, bir tüm olarak, metropoliten alanı sizin yersel isteklere göre yürütebilecek yersel hizmetler için gereksiz olduğudur; ve bu hizmetler kentte yaşayanlara metropoliten örgütten daha yakın olan örgütlerce yöneltilmelidir. Dahası, bu yersel örgütler metropoliten-ölçekteki hizmetlerin yönetilmesinde yararlı bir rol oynayabilirler. Bununla birlikte, genel uygulamanın ayrıcaları vardır. Yersel yönetimle dünyanın değişik yerlerinde yeni bir tek basamak oluşturmak için gruplaşmışlardır: bu örneğin Hamburg'da, her nedenli bu kent yönetsel desantralizasyonda varsa da, olmuştur.

Ayrıca olarak gösteren kentlerin dünyanın en büyük metropoliten toplulukları boyutlarında olması enderdir.

Birleşik Devletlerde bulunabileceği gibi tek amaçlı, ya da Rotterdam bölgesindeki Aşağı Rhin örgütü gibi sınırlı amaçlı «Metropoliten» yönetimlerden söz edilmelidr. Bunlar soruna çözüm getirmekten çok yardımcıdır. Yalın düşünceyle değerlendirlirse kendi içlerinde etkin ve başarılıdırlar. Fakat parasal yönden komplikasyonlar yaratmaktadırlar, ve açık-seçik bir yönetim örgütüsü ortaya koyamamaktadırlar; birçok böyle örgüt eninde sonunda yönetsel kaosa varacaktır. Genellikle uzlaşma ürünüdürler. Haklarına sıkı sıkıya sarılmış yersel alanlar, belki bir etkinlikle katılmaya özendirilebilir, ama sorumlarıyle ölçülebilir oranda değil.»

Dr. Marshal'dan bunca uzun aktarma yapışımın nedeni, ülkemizde metropolitan yönetimler kurulması yolundaki resmi çabalara zaman zaman katılan bu satırlar yazarının savunduğu görüşleri yansıtmasından ötürüdür. Özellikle, 1960 yılından sonra, plânlı kalkınmanın benimsenmesiyle birlikte, Türkiye'de çeşitli örgütlere gereksinilmiştir. Gerçekleştirilemeyenlerin nede gerçekleştirilemedikleri, gerçekleştirilenlerin yapısı incelenince ortaya çıkar. Demek istediğimiz şu ki: [illegible] gereksinmesinin, isterse bir başka gereksinmenin, örnegin bir yasa gereksinmesinin karşılanmasında, bu örgüte, ya da yasaya duyulan gereksinmenin kökenleri bir çırpıda unutuluvermekte, örgüt kurnutuluvermekte ve örgütü kurmak ya da yasayı yürürlüğe sokmak amaçlaşmaktadır. Böylece, temel amaç ya da amaçlar yitirilmekte ve kurulan örgütün, ya da yürürlüğe konulan yasanın yararı daha hazırlık evresinde yarı yarıya azaltılmış olmaktadır.

Metropolitan yönetim kurma hazırlıkları sırasında da bu eğilimin ağır bastığı gözlenmiştir. Özellikle, bugünkü yasalar çerçevesinde merkezi yönetim ile yersel yönetimler arasında bir üçüncü yönetim basamağının hukuken kurulamayacağı, böyle bir girişimin Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması durumunda bozulacağı görüşü güçlenince Belediyeler Birliği kurulması yolunda hazırlıklara girişilmiştir. Oysa metropolitan yönetim kurulması gereksinmesi, gerek metropolitan yönetim kurulması gereksinmesi, gerek metropolitan alanlar için hazırlanan fiziksel planların ve gereksesinin fizikselplanları gerçekleştirmek için verilecek sosyo-ekonomik yatırım kararlarının, makro ölçekteki sosyo-ekonomik planla uyum sağlanarak (bugünkü yönetsel yapı içinde) uygulanamamasından doğmaktadır. Söz konusu yatırım kararları metropolitan alan bütününe olduğu ölçüde ülke bütününe ilişkindir. Dolayısıyle, bu kararları yürürlüğe koyacak olan örgütün merkezi hükümetin gücünü ya da ağırlığını taşıması gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkan bir özeliktir.

Belediyeler Birliği anlamında bir kuruluş böyle bir güce ya da ağırlığı taşıyamayacaktır. Verilen planlama kararları çok zaman sınırlı olacağı gibi, en büyük belediyenin çıkarlarını gözetmesi olasılığı da yüksektir. Bu durumda birliğin öteki üyeleri olan küçük belediyelerle sık sık anlaşmazlıklar çıkması doğal bir sonuçtur. Böylece, metropolitan alan bütünü için köklü girişimlerde bulunmak olanağı daha başlangıçta ortadan silinmektedir. Bir metropolitan alan içinde kalan belediyelerin çokluk «Birlik'e katılmağa gönüllü olamamalarının nedeni, büyük belediyenin sultası altına gireceklerinden korkmalarıdır. Bu korkunun yersiz olduğunu öne sürmek kolay değildir.

Öte yandan, Belediyeler Birliği, gerek uygulayımsal, gerekse parasal yönden yetersizlik gösteren bugünkü belediyelerin bir araya gelmeleri demek olmaktadır. Öteki bir deyişle, yetersizliklerin bir araya gelmesi. Oysa, metropolitan yönetim, bu yetersizlikleri gidermek amacını da gütmektedir. Merkezi hükümetin bir uzantısı olarak kurulan metropolitan yönetim uygulayımsal (teknik) yönden gerektiği ölçüde donatılacağı gib, metropolitan alan bütününe ilişkin projelerin gerçekleştirilmesi için gerekli para da devlet bütçesinden ayrılabilecektir. Ve bu paranın harcama yetkisi metropolitan yönetimin elinde bulunacağı için, herhangi bir belediyenin, sözgelimi, yönetim giderlerini karşılamak amaciyle bu parayı yersiz yere kullanması olanağı da ortadan kalkacaktır.

Dr. Marsall'ın belirttiği gibi, Belediyeler birliği, temelinde «UZLAŞMA»ya dayanan bir örgüt biçimidir. Uzlaşma öğesinin ağır bastığı bir ortamda sulandırılmış kararlar verilmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Bu durum, özellikle gelişmekte olan bir ülkenin ulusal planla saptadığı ereklere ulaşmakta kullanacağı araçlardan birini gerektiği gibi kullanamamasına yol açar. Oysa, bilindiği gibi, hızla kalkınmak zorunda olan bir ülkenin her türlü planlama aracından optimum düzeyde yararlanması başta gelen koşuldur. Bugün Türkiye'de ne bölgesel planlamadan, ne de metropolitan planlamadan beklenen yarar sağlanabilmektedir. Her iki planlama basamağında yapılan çalışmalar ya amaçsızdır (bölgesel planlama(ya da araç-amaç ilişkisi kurulamadığı için etkili bir uygulamaya geçilememiştir (metropolitan planlama). İşte, Türkiye'de metropolitan yönetim kurulması için duyulan gereksinmenin ardında, temelde, söz konusu amaç-araç ilişkisinin kurulması ve işletilmesi yatmaktadır. Ama, belediyeler birliği bu ilişkinin sulandırılmış biçimde kurulması demek olan bir formüldür.

AMAÇSIZ YA DA SÜRGİT BİLGİ TOPLAMA HASTALIĞI

Buraya değin söylediklerimizden orta çıkan şudur: Türkiye'de varolan çeşitli basamaktaki planlama kuruluşları «İşler» durumda değildir. Özellikle anketler (metropolisler) için hazırlanan planlar, kuruluşların yetkisizliğinden ötürü uygulama yeteneğinden yoksundurlar. Varolan kuruluşların yetkisini artırıcı yollar bulma çabaları da, yanlış değerlendirmelerle, daha başlangıçta etkisizleştirilmektedir.

Öte yandan, anakent planlama örgütlerinin, uygulama evresi bir yana, plan hazırlama evresinde de verimli (efficient) bir eylemde bulundukları öne sürülemez. Yıllardır bilgi toplayan ve bunları değerlendirmekle boğuşan bürolar, kentlerin çabuklukla çözülmesi gereken sorunlarına olsun, yarına dönük gelişmelerine ilişkin olsun herhangi bir çözüm önerisi, ya da seçenek öneriler getirememektedir. (Örnek: Ankara Metropolitan Alan Planlama Bürosu.) Bu durum, haklı olarak pek çok kimsenin tepkisine yol açmaktadır. Giderek, birçok kimse de, gereksiz bir takım uygulamaları haklı görmeye başlamaktadır, bu nedenle, yazımızın başında sözünü ettiğimiz ünlü mimarımız gib.

Kanımızca, bilgi toplama, bilgi biriktirme, bilgi değerlendirme, ve toplama-biriktirme değerlendirme evrenlerinde kullanılan uygulayım bilim (teknoloji) üzerine eğilmeden önce, çeşitli planlama basamakları arasında bilgi alış-verişinin dizgeleştirilmesi ve bu dizgenin işletilmesinin sağlanması için ne yapılmasının gerektiğinin saptanması önem taşımaktadır. Ancak, böyle bir dizgeleştirmeden sonradır ki, bilgilerin toplanması ve biriktirilmesi anlam kazanır ve değerlendirme kolaylaşır. Böyle bir dizgeleştirme, belli bir amaç için bilgi toplanacağından, gereksiz yere zaman ve emek yitiriminin önlenmesini sağlayacaktır. Bugün Türkiye'de 12 yıllık bir geçmiş olan planlama basamaklarında hâlâ bilgi toplamanın ötesine geçilemediği, belirli zaman aralıklariyle, toplanan bilgilerin eskimesinden ötürü, yeniden bilgi toplamaya girişildiği ve bu yüzden bu planlama basamağının ya da basamaklarının genel kalkınmanın sağlanması yolunda bir araç olarak kullanılamadığı bilinmektedir. Ancak, gerçek sorunun, belirli aralıklarla yeniden toplanan bilgilerin neden toplandığını açık seçik bilinmemesi olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Öteki bir deyişle, söz konusu planlama basamağı ya da basamaklarının nasıl kullanılacağı kararının verilmemiş, giderek bu basamakların bir araç olarak kullanılmasının öneminin gerçekten anlaşılmamış olması, bu düzeylerdeki planlamalardan sorumlu örgütlerin amaçsız olarak nasıl, niçin ve neden kullanacağını bilmeksizin bir takım envanterler çıkarmasına yol açmaktadır. Yalnızca bu durum bile, planlama basamakları arasındak i ilişkilerin kurulmamış bulunmasının bilgi toplamayı ya da haber almayı çabucaklaştıracak, uygulayımlaştıracak önemlerin temel amaca ulaşmakta yetersiz kalacağını açıklamaktadır.

Eğer haber almanın bir işletmenin hem hammaddesi, hem de ürünü olduğu yolundaki tanım doğru bulunuyorsa, bizce önemli olan, nitelikli ürün elde etmek için hammaddenin iyi işlenebilmesidir. Hammadde elde ediminin düzenlenmesi, kolaylaştırılması, vb., elbette yararlıdır ama elde edilen ham madde iyi işlenmiyorsa, «çıktı» bilgiler duyarlı (precise) olmayacaktır. Oysa, istenen, çıktının bir anlam taşımasıdır.

Kent işletmesi için bu yazının başlarında verilmeğe çalışılan tanım anımsanırsa, kentin yarına dönük gereksinmelerinin karşılanması ve eksik işlevlerinin tamamlanması diye belirlenen etkinliklerden söz edilmişti. Bu eylemlerden söz açmak, hemen planlama kavramının su üstüne çıkmasını sağlamaktadır. Geleceğe yönelik her türlü eylemin planlama kavramiyle çağrışım yapması doğaldır. Kentin gelecekteki gereksinmelerini karşılama yolundaki çabalar kentsel planlamanın içeriğini oluşturur. Ancak, kentsel planlama, yalnızca kentin fiziksel biçimlenmesini belirlemek diye alınmamalıdır. Kaldı ki, böyle alınsa bile, düşünülen fiziksel biçimin gerçekleşebilmesi makro ölçekte verilecek yerleşme kararlarına ve bu kararlara uygun bir yatırım dağılımına bağlıdır. Dolayısiyle, kentsel planlama kendinci (otonom) bir planlama değildir. Ölçek yönünden öteki planlamalardan ayrı, ama bir bütün içinde ötekilerle bağımlıdır. Bu durumda, kentsel planlamadan sorumlu kent işletmesinin, haber alma konusunda, daha büyük ölçekli planlama basamaklarının çıktı bilgilerine gereksineceği ortaya çıkmaktadır. Böylece, kent işletmesinde haber almanın dizgeleştirilmesi uğraşına girişilmeden önce, temelde çeşitli planlama basamakları arasındaki ilişkilerin sağlıklı olarak kurulması gerekliliğinin gerekçesi de açıklanmaktadır.

Planlama basamakları arasında ilişkinin güçlendirilmesi konusunda, Kent İşletmesi Seminerinde savunduğumuz görüşleri bugün de taşıyoruz. Seminere sunulmak üzere hazırlanan yazanakta şöyle diyorduk:

«Türkiye'nin kent yönetiminde karşılaştığı önemli sorunlardan biri kentsel basamaktaki karar otoriteleri, planlama örgütleri ve uygulayıcılarla daha üst basamaklarda bulunan karar otoriteleri, planlama örgütleri ve uygulayıcılar arasında yatay ve dikey ilişkileri istenilen ölçekte kuramamaktan ve uygulamaları halka benimsetememekten ortaya çıkmaktadır.

Bu bakımdan kentsel topraklarda belirgin duruma gelen fiziksel kent görünümünün, kentte yaşayanlara ve ülkeye en uygun biçimi alabilmesi bakımından karar, plan, örgüt, yasa ve öteki olanaklar dizisinin bütünleştirilmesi ve biribirini tamamlar biçimde işletilmesi gerekli görülmektedir.

Raporun hazırlanmasındaki amaç Türkiye'de kuramsal yapıdaki ana kuruluşların tam olarak varolmasına karşın naberleşme eksikliğinin ortaya çıkardığı durumu ve aksamaları belirterek bir planlama bütününün gerekliliğini uluslararası basamakta tartışmaya açmak ve Türkiye koşullarına benzer ülkelerde uygulanabilecek bir planlama bütünü modelinin ana çizgileri üzerinde görüş geliştirmektir.»

Daha sonraki bölümlerinde Ulusal Planın, Bölgesel Planlamanın, Kentsel Planlamanın (Metropolitan Planlama ile birlikte) eleştirildiği yazanak şöyle sonlanıyordu:

«Görüldüğü gibi, Türkiye'de bir planlama bütününün gerektirdiği bütün planlama basamakları hemen hemen kurulmuş olmasına ve bu planlama örgütleri en iyi biçimde gruplandırılmış olmasına karşın (...) basamaklar arası yatay ve dikey ilişkiler henüz kurulmamış durumdadır. Ayrıca, bu karar ve planlama örgütleri ile ülke ve kent düzeyindeki uygulayıcılar arasında da bağlantılar çok zayıf kalmaktadır. Planlama kararları halka benimsetilmemiştir. Böyle kopuk bağlantılar sistemi ile Türkiye'nin olanakları çok açık olarak çeliş

(Devamı 13. sayfada)

8 Ocak 1974 günü yayınlanan imar Yönetmeliği

(Baştarafı 10. sayfada)
katlı inşaat yapılabilir. Belediyece uygun görülen hallerde 3 ve daha az katlı bina yapılması gereken yerlerde inşa olunacak noksan katlı binalarda ise bu şartlar da aranmayabilir.

Ayrıca, bina yapılması mümkün olan ve 6785 sayılı Kanunun 48 nci maddesinin uygulanması bahis konusu olmayan parsellerde sahibinin isteği üzerine belediyece, uygun görülecek muvakkat bir zaman için yüksekliği (6.50) metreyi geçmeyen bina veya tesislere de izin verilebilir.. (Bu durumda verilecek inşaat ruhsatiyesi daimî olup, ancak bu ruhsatiyeye dayanılarak yapılacak yapının kaç yıl süre için yapılacağı, bu sürenin sonunda mal sahibince yıktırılacağı, yıktırılmaması halinde belediyesince yıktırılıp yıkım giderinin %10 fazlası ile alınacağı, yıkım işlemi nedeniyle mal sahibince belediyeden hiçbir teminat istenmiyeceği ve yapıyo ilişkin diğer ölçü ve nitelikler ile benzer diğer hususlar mal sahib ile belediye arasında yapılacak, noterden onanlı sözleşmede tespit edilir.)

f) Binalara yükseklik verilmesinde, yollardaki arızî genişleme ve daralmalarda, ön bahçe, yeşil saha, röfüj, meydan, demiryolu, su kenarı gibi unsurlar yol genişliğine dahil edilmez.

g) Herhangi bir abidenin veya muhafazası gereken tarihi veya mimarî bir eserin civarında, 10 metreden az olmamak üzere bu eserin esas kitlesinin yüksekliği kadar bir mesafe içerisinde bu madde hükümlerine göre bina yüksekliği tayin edilmeyip plan hükmü getirilir.

Madde 3.15 — a) Binalara, parselin yüz aldığı yolun kırmızı hattına göre binanın ön cephe hattı ortası hizasından kot verilir.

Ancak, mevcut yapılara kat eklenmesi halinde, binanın bu değişiklikten evvel yürürlükte olan hükümlere göre kot aldığı nokta esastır.

b) Parselin yüz aldığı yol, bordür ve kaplaması ile teşekkül etmiş veya yol boyunca bordür taşları döşenmiş ise bina ön cephe hattı ortası hizasındaki bordür üst seviyesinden de kot verilebilir.

c) Yol istikamet plânları veya tatbikat plânları yapılmamış yerlerde;

— Yol kaplaması yapılmış ise kaplama üstü seviyesine göre,

— Yol kaplaması yapılmamış ise yolun halihazır başlangıç ve bitiş noktaları arasında nivelman yapılarak geçirilecek geçici bir kırmızı hatta göre, bina ön cephe hattı ortası hizasından kot verilir.

d) Yol meylinden dolayı kat adedi artırılıp eksiltilemez. Bunu sağlamak ve yoldaki kat düzenini korumak amacı ile bina cephesi boyunca binada kademeler yapmaya ve her kademenin bina ön cephe hattına isabet eden bölümünün ortası hizasından kot vermeye belediyeler yetkilidir.

Yukarıdaki hususlar köşe başı parsellerde her iki yol üzerinde uygulanabilir.

e) Ön bahçe mesafeleri 10 metre veya daha çok olan yerlerde, bir yapı adası cephesi boyunca binaların ön cephe hattı ortalarındaki tabii zemin kotları ile kot alacakları noktalar arasında, ortalama 2,50 metre veya daha çok kot farkı bulunması halinde ada cephesi boyunca uygulanmak koşulu ile bütün binalara ön cephe hatları ortasındaki tabii zeminden kot verilebilir.

f) İmar plânlarında korunması öngörülen setlerin bulunduğu yerlerde ve ön bahçeli düzende bina ön cephe hattı ortası hizasındaki settin, korunması kararlaştırılan yüksekliği üzerinden kot verilir.

g) Köşe başı parsellerde yapılacak binalara geniş sokaktan, genişlikleri eşdeğer sokaklarda daha çok yükseklik alabildiği sokaktan kot verilir. Bu binalar kot aldıkları yolun yükseklikleri öteki solun yapı nizamına tâbidir. Ankakta 20 metreden fazla devam edemez.

h) Ön ve arka cepheleri yol üzerlerinde bulunan yarsellerde yapılacak binalara geniş sokaktan, genişlikleri eşdeğer sokaklarda daha çok yükseklik alabileceği sokaktan kot verilir. Bu binalar kot aldıkları yolun yapı nizamına tabidir. Ancak yükseklikleri arka cephe hattından en az 3 metre önce öteki sokağın yüksekliğine uydurulur.

Madde 3.34 — Meyilli veya yol kenarında set teşkil eden parsellerde, binanın kot aldığı noktanın altında imar yönetmeliğinin pencereler ve ışıklar hakkındaki hükümleri ile, ilgili diğer bütün hükümlerine uygun bulunmak kaydıyla iskâna tahsis olunan bodrum katları veya kısımları yapılabilir.

Ancak, ikamete tahsis söz konusu olduğunda, ayrıca bu kısımların döşeme seviyelerinin herhangi bir yerinde tabii zemine 0,50 metreden çok gömülü olmaması gereklidir.

Binanın kot alınan nokta üstünde ve altında iskâna tahsis edilecek bütün katlarının inşaat sahaları toplamı; aynı parselde, imar plânı veya yönetmeliğinde belirtilen azamî kat adedi ve azamî bina sahası veya inşaat sahası emsali esas alınarak, sadece kot alınan nokta üzerinde iskâna tahsis edilecek yapı yapılması haline göre hesaplanacak inşaat sahasını aşamaz. Bu inşaat sahasının %10'unu aşamamak kaydıyla, kot alınan nokta altında ayrıca müştemilât kısımları tertiplenebilir.

Yine kot alınan noktanın altında, yukarıda belirtilen %10 müştemilâttan gayri:

— Ticarî amaçlı büro ve diğer ticaret binalarında her 300 M3. için

— Lüks otellerde her 8 yatak için

— Birinci sınıf otellerde her 10 yatak için

— Diğer otellerde her 13 yatak için

— Gazinolarda her 20 oturma yeri için

— Tiyatro, sinema ve spor tesislerinde her 20 oturma yeri için

— Üniversite ve yüksek okullarda her 50 öğrenci için

— Hastane ve sağlık kurumlarında her 12 yatak için

— Konutlarda her 4 daire için

bir otopark yeri (25 M2.) hesabiyle, o binanın ihtiyacını karşılamak üzere yapılacak otoparkın inşaat sahasına dahil topark yerleri ile garaplar binanın inşaat sahasına dahil edilmez.

Madde 3.)6 — 8'den fazla dairesi bulunan apartmanlarda, ikamete tahsis edilebilen katlardan birinde ve yönetmeliğin konutlarda aranan şartlarına uygun olmak üzere bir WC ve yemek pişirme yeri ile alanı (9.00) M2.'den az olmayan ve doğrudan ışık alan en az bir odadan ibaret kapıcı dairesi yapılması zorunludur.

Madde 3.37 — a) Binaların müştemilât kısımları bodrum katlarında düzenlenir.

Ancak, teknik bakımdan bu mümkün değilse arka bahçede ayrıca yapılacak müştemilât binalarda da tertiplenebilir.

b) Yol cephelerinde müştemilât binaları yapılamaz.

c) Üç tarafı yolla çevrili parsellerle, ön ce arka cepheleri yol üzerinde bulunan parsellerde müştemilât binalarının bahçede yapılıp yapılamayacağına ve yapılabilecek ise yerini tespite belediye yetkilidir.

d) Müştemilât binalarının:

— Dar kenarı (6) metreden, uzun kenarı karşısında bulunduğu cephenin genişliğinden, çatısının en yüksek noktası tabiî zeminden ().5 metreden fazla olamaz.

— Esas binaya bitişik oldukları taktirde, komşu hudutlarına, aksi halde esas binaya mesafeleri 3.02'nci maddede belirtilen miktardan az olamaz.

— Yapı cinsleri ahşap veya yarım ahşap olamaz.

— Garap, odunluk, kömürlük, tesisat yerleri için kullanılması gerekir.

e. Yol kenarında en az (1) metre yükseklikte set bulunan ve üzerinde yapılacak binaya tabiî zeminden kot verilebilen parsellerde yan ve arka bahçede yapılmasına imkân olmayan garap, depo, çöp odası gibi müştemilâtın, ön bahçede bahçe seviyesi altında kalmak ve kapı ve pencere boşlukları trotuvara açılmamak kaydıyla yapılmasına belediyece izin verilebilir.

Ek Madde 2 — Azamî bina sahasının parsel alanına oranı, Yönetmeliğn ilgili hükümlerine aykırı olmamak şartiyle, ayrık yapı nizamına tabi yerlerde ve blok başlarında %25'i, bitişik yapı nizamına tabi yerlerde %40'ı geçemez.

Ek Madde 3 — Bu Yönetmelikle değiştirilen maddelerin eski bölüm ve madde başlıkları aynen muhafaza edilecektir

Ayrıca, 2.01'inci maddenin (k) bendinde yazılı 7 kata tekabül eden bina yüksekliği, 3.02'nci maddenin (b) bendinin ikinci paragrafında belirtilen bina yüksekliği, 3.05'inci maddenin 2'nci fıkrasında yazılı ölçüleri, 3,14'üncü maddenin (a) fıkrası (12 metre ve daha geniş yollar için getirilen hüküm sonuna kadar olmak üzere) yazılı yol genişlikleri, bu yollar karşılığında gösterilen bina yükseklikleri ve kat adetleri, aynı maddenin diğer hükümlerinde yazılı olup da su basma mesafesi dolayısıyla aynı kata tekabül eden ibna yükseklikleri, 3.15'inci maddenin (e) fıkrasında yazılı bahçe mesafesi, imar Yönetmeliklerinde 26/8/1973 gün ve 14637 sayılı Resmi Gazete'de yapılan değişiklikten evvel, bu hususlarda yer alan ölçülere nazaran farklı olan belediyelerde, bu yükseklikler, yol genişlikleri, kat adetleri ve bahçe mesafesi hakkında 26/8/1973 günlü değişiklikten evvelki ölçülere uyulacaktır.

Yürürlülük Maddesi — Bu Yönetmelik Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yeni Belediye Başkanlarına

(Baştarafı 5'inci sayfada)
ta hatta tam karşıtı, halktan yana bir politika izlediğini belirten bir yön timin Ankara'yı daha d büyük bir sanayi kent haline dönüştürmeğe ça lışamısı doğal görevi o mak durumundadır.

İstanbul için de ayn şeyleri söylmek mümkür dür. Geçmis yönetimlerir yaldızlı bir aldatmaca olarak ısrarla öne sürmelerine rağmen, İstanbul bugün sadece ne bir turizm kentidir, ne bir kültür kentidir, ne de bir tarihi kenttir. İstanbul, ça cıl anlamda bütün b fonksiyonları bünyesind toplayan, bir sanayi kenti, yani bir büyük kenttir. Oldükça karmaşım bir yapıya sahip İstanbul bu sosyal ve ekonomik değişimini büyük orand tamamlamıştır. Ancak n var ki, geçmiş yönetimler bilinçli bir tarzda bu gerçeği gözlerden uzaklaştırmağa çalışmışlar Bu oluşumun gerektirdiği de, kent içi iktdarın hâlâ ticaret ve sanayi burjuvazisinin elinde kalmasını saglamağa çalışmak, önerilen yeni düzenin daha başlangıçta başarısızlığını da benimsemek anlamındadır. Kent içi iktidar her yönüyle el değiştirmelidir.

Bizce, Yeni Halk Partisinin süratle bu konuya eğilmesi ve özellikle büyük kentlerdeki belediye başkanlarını birlikte eğitmesi kaçınılmaz durumdadır. Kent içi iktidarın el değiştirmesi nasıl gerçekleştirilecektir? Kentsel faaliyetler bütünlüğünün yarattığı sorunlar nelerdir? Belediye idarelerinin kent halkıyla bütünleşmesinin pratikteki biçimi nasıl olacaktır?

Unutulmamalıdır ki bu sorunların cevaplarının, bir labirentte yürülünüyormuş gibi el yordamıyla bulunmağa çalışılması, yapıp yapıp bozularak gerçeğin aranması Yeni Halk Partisine olduğu kadar, ülkemizdeki halktan yana güçlerin de kolay kolay onar[illegible] yaralar almasına [illegible] olacaktır. Endisemiz burada yatmaktadır.

Boğaz köprüsünün

(Baştarafı 12 inci sayfada)
mektedir. Kısa sürede büyük sıçramalar yapması gereken Türkiye'de bu çelişkinin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu bakımdan bir planlama bütünü modeli geliştirilerek karar, yasa plan örgüt ve olanakların biribirini tamamlar duruma getirilmesi zorunlu görülmektedir.»

Planlama bütünü için öneriler ise şöyle sıralanmıştı:

...«— Ülke planlama, bölgesel planlama, metropolitan n-itelikte ve bu nitelikte olmayan kent planlama, mahalle ve birim planlama basamakları arasındaki yatay ve dikey ilişkiler tam olarak kurulmalı ve haberleşmenin en küçük ayrıntılarına kadar akışı gerçekleştirilmelidir. ...

— Özel sektörün ve halkın planın gerçekleşmesine katkıda bulunabilmesi için planlama kararlarını benimsetme yolları, başka bir deyimle, haberleşmenin halka indirilme yolları bulunmalıdır.

...— Kent yüzeyinde belirgin leşen ulusal yatırım kararları ile kente özgü yatırım kararları KENTLEŞME VE KENT PLANLARINDAN SORUMLU VE VETO OLANAĞI BULUNAN MERKEZİ BİR OTORİTENİN vizesinden geçirilmelidir. Türkiye için bu merkezî otorite ulusal basamak altındaki planlama basamaklarını yapısında barındıran İmar ve İskan Bakanlığıdır.

— Uygulama sıkı bir merkezî denetim altına alınmalıdır. Türkiye için Devlet [illegible]lama Teşkilâtı ve İmar ve İskân Bakanlığı bu den[illegible] gerçekçi olarak yapabilecek duruma getirilmelidir.

...— Parasal olanakların ve ulusal yatırım kararla[illegible] biribirini tamamlar b[illegible] ve sürede kullanılmasın[illegible] uygulanmasını sağlama[illegible] ya Devlet Planlama T[illegible] tı'na yeni biçim ve y[illegible] verilmeli, ya da yetkile[illegible] nat-lmış ve koordinasyon [illegible] revi görecek yeni bir [illegible] kurulmalıdır.»

(Sonu gelecek sayımızda)

Dünya Bankası Başkanı Robert McNamara'nın 24 Eylül 1973 günü yaptığı konuşmanın baş kısmı hatırlanacağı üzere gazetemizin 34 ve 36 sayılarında yayımlanmıştı. Şimdi de bu konuşmanın geri kalan bölümünü aşağıda aynen veriyoruz.

Gelişmekte olan ülkeler sorunu

- 3 -

Şimdiye kadar Bangladeş, Tunus, Endonezya ve diğer bazı gelişmekte olan ülkelerde uygulanan bu gibi programlar genellikle başarılı sonuç vermez bulunuyorlar.

Ortaya çıkan en büyük handikapsa bu programların kapsamının sınırlılığı yanında yönetim yetersizliğidir. Şimdi gelişmekte olan hükümetlerin bir görevi de bu programları giderek ulusal düzeydeki programlar haline dönüştürmek ve kırsal bölgelerin tümüne uygulamaya çalışmaktır.

Diğer kamu hizmetlerinin dağılımı ve taksiminde de köktendeğişikliklerin gerçekleştirilmesi gerekiyor. Kırsal bölgelerde bu gibi hizmetler yetersiz olmalarının ötesinde, en fazla ihtiyaç sahibi kesimlere yararlı olmaktan da çok uzaklar.

Örneğin, eğitim düzeni o şekilde düzenlenmelidirki sadece resmi eğitim programının kapsamındakiler değil, dışındakiler de tarım, beslenme ve aile plânlaması hakkındaki pratik bilgilerden yararlanabilmeli ve bu pratik bilgilere öncelik ve ağırlık tanınmalıdır. Yine sağlık hizmetleri, kırsal bölgelerdeki nüfusun fakir kesimlerini en fazla etkileyen hastalıkları tamamen ortadan kaldıracak şekilde düzenlenmeli ve elektrik kırsal bölgeler için bir lüks olmaktan çıkarılmalıdır. Burada şu husus mutlaka gözönünde tutulmalıdır, köy elektrifikasyonun temel amacı her konuta bir ampul sağlamak değil, özelikle su tulumbaları gibi üretim aygıtlarına enerji sağlamaktır. Elbetteki bugün bütün dünyada genel bir enerji sıkıntısı mevcut. Fakat artık gelişmekte olan ülkelerde şehirlerin aydınlatılmasına ve «AIR - CONDITION'a» dengesiz bir öncelik ve ağırlık tanınmasından kesinlikle vazgeçilmelidir. Ve gelişmekte olan her ülke yüksek eğitime her geçen gün daha büyük yatırımda bulunurken, öğretmenleri kırsal bölgelere çekme çabalarında neden başarısız kaldığını, şehirlerdeki sağlık merkezleri doktorlarla dolup taşan ve hattâ doktorların büyük bir kısmı yurt dışına kaçarlarken neden kırsal bölgelerde doktor sıkıntısı çekildiğini, özel arabalar için lüks yollar ve köprüler inşa edilebilirken kırsal bölgelerde çalışan nüfusun ürünlerini pazara getirebileceği yolların neden inşa edilmediğini de iyice araştırmalıdır.

Elbetteki gelişmekte olan ülkelerdeki kaynaklar sınırlıdır ve bu kaynakların adil bir şekilde bölüşümü de herkesin ihtiyacını yetri kadar karşılamaktan uzaktır. Bununla beraber bu kaynak dağılımı yeniden düzenlenmeli ve kökten bir şekilde değiştirilmelidir ki küçük toprak sahipleri de alt yapının ekonomik ve sosyal yararlarından hiç olmazsa gerekli minimumda nasiplenebilsin.

Şimdiye kadar söz konusu ettiğim programlara, gelişmekte olan ülke hükümetleri tarafından derhal başlanılabilir. Bu programların küçük tarımsal işletmelerin üretimini 1985'te yılda % 5 oranında arttırma hedeflerine ulaşmada büyük katkıları olacağı kuşkusuzdur. Ve Dünya Bankası her türlü yardıma lâyık olan bu programları bütün gücüyle destekleyecektir.

Bütün bunlara rağmen gerçek odur ki, bu konuda yapılması gerekenler gelişmekte olan ülke hükümetlerinin sorumluluğu altındadır. Eğer uluslararası finansman ve yardım kuruluşları gelişmekte olan ülkelerde kırsal bölgelerdeki sefaletin dışarıdan hazırlanacak plân ve programlarla ortadan kaldırılabileceği görüşünü benimseyecek ve bu konuda hem kendilerini hem de gelişmekte olan ülke hükümetlerini iknâ edecek olurlarsa, sefalet sorununa çözüm getirmek bir yana, tamamen zararlı bir tutum içerisine girmiş bulunacaklardır. Sorunun kapsamının tespit ve çözümlenmesi doğrudan doğruya gelişmekte olan ülkelerin temel görevleri arasındadır. Fakat uluslararası yardım kuruluşları, sefaletin azaltılması konusunda yardımcı olabilirler ve olmalıdırlar da. Küçük tarımsal işletmelerin, 1985'e doğru üretimlerini yılda %'5 oranında arttırabilmeleri için gerekli kaynakların boykotları çok büyüktür. Yapılan bir değerlendirmeye göre, doğrudan doğruya küçük tarımsal işletmelere yapılan yatırımlar, toprak ve su kaynaklarını geliştirmek, eğitim tesislerini büyütmek ve minimum işletme sermayesi için gerekli yıllık harcamalar 1985 yılına doğru 20 - 25 milyar dolara ulaşacaktır. Böyle bir değerse gelişmekte olan ülkelerin Gayri Millî Hasılaları toplamının % 3.5 una eşit olacaktır.

Böylesine büyük boyutlara ulaşan harcamaların kır kısmı büyük tarımsal işletme sahiplerinin geliştirebildikleri kaynaklardan, diğer bir kısmı ise gelişmekte olan ülkelerdeki hükümetlerin kaynak tahsislerinde yapacakları kökten değişikliklerden ve en son bölümü de küçük tarımsal işletmelere teknik hizmet ve finansman şeklinde sunulan uluslararası yardım kaynaklarından sağlanacaktır.

DÜNYA BANKASI İÇİN BİR EYLEM PROĞRAMI

Gelişmekte olan ülkelerin bu çabalarına Dünya Bankası ne şekilde yardımcı olabilir? Herşeyden önce yapılan yardım miktarlarını arttırarak. Örneğin, 1964 - 1968 döneminde 872 milyon dolar ve 1969 1973 yılarını kapsayan ilk beş yıllık program döneminde 3.1 milyar dolar olan tarımsal kredilerin 1974 - 1978 yıllarını kapsayan ikinci beş yıllık program döneminde 4.4 milyar dolara çıkartılması beklenmektedir. Elbetteki karşımıza aldığımız hedef çok büyük bir hedeftir. Fakat bizim için önemli olan hedefin büyüklüğünden çok, bundan böyle yapacağımız yardımların giderek büyüyen bir bölümünün küçük tarımsal işletmelerin daha verimli üretimde bulunmalarını sağlayabilecek programlara ayrılmış bulunmasıdır. Önümüzdeki 5 yıl içinde, Dünya Bankasının vereceği tarımsal kredilerin % 70'i, küçük toprak sahiplerini hedef alan bir bölüm, bir bileşen ihtiva edecektir. Şu anda, gelişmekte olan ülkelerin temsilcileriyle birlikte bu gibi yardım programlarını hazırlamakla meşgulüz.

Fakat şu gerçeği de açıkça görüyoruzki bizim sağlıyacağımız krediler, küçük tarımsal işletmelerin toplam kredi ve yatırım ihtiyaçlarının ancak çok küçük bir kesrini oluşturabilir. Bu nedenle, gelişmekte olan ülkelere yapılan ekonomik tavsiyelerde; doğrudan doğruya kırsal kesimlerdeki nüfusun en fakir kesimlerine yararlı olabilecek bölgesel politikalar ve finansman programlanması üzerinde dikkatle durmaktayız ki bu ülke hükümetleri tarafından işleme sokulan kaynakların maksimum etkinliği olabilsin.

Ve her ne kadar bu konuda deneyim ve yaratıcılık esas olacaksa da; Banka programının ana hatları kesinlikle belirlenmiş bulunmaktadır. Şöyleki:

★ Tarımla ilgili mâli yapıda reform yapacak, gelişmekte olan ülke hükümetlerine daha fazla yardımda bulunmaya kararlıyız.

★ Küçük toprak sahiplerine kredi sağlamak amacıyla oluşturulan kurumları sürekli olarak destekleyeceğiz.

★ Geniş sulama projelerinin finansmanına ve tuzlu toprakların ıslâhı çabalarına katkıda bulunmakla beraber bu katkıları yaparken küçük toprak sahiplerinin de sulama olanaklarından daha çabuk yararlanabilmeleri için doğrudan doğruya bu işletmelere ve uygulanan ve kendi finasman kaynaklarını da kapsıyan bir geliştirme politikası üzerinde hassasiyetle duracağız.

★ Sulama yapılmayan alanlarda hayvancılığın gelişmesi uğraşılarını desteklemeye devam edeceğiz ve süt üretimi yetersiz bulunan bölgelerde de küçük çapta sütçülük işletmelerine yardımda bulunacağız.

★ Kırsal bölgelerdeki fakir nüfus kesimlerinin üretimini arttırmada büyük katkıları bulunacak tarımsal teknisyen ve uzmanların eğitm ve yetiştirilmesi çabalarının büyütülmesini finanse edeceğiz.

★ Kırsal bölgelerdeki çalışma programlarıyla birlikte çok hedefli kalkınma projelerinin finansmanına da devam edeceğiz.

★ Geçmişte yaptığımız gibi, yarı-kurak bölgelerdeki tarımın daha verimli olabilmesi amacıyla, ve bu tarımın gereklerine hangi teknolojilerin daha yararlı ve uyumlu olduğunu tespit edebilmek üzere bilimsel araştırma yapan tarımsal araştırma kurumlarını, gelecekte de bütün gücümüzle destekleyeceğiz.

★ Alt yapı yatırımlarını finanse ederken, kırsal bölgelerin ihtiyaçlarının da gözönünde tutulması gerektiği üzerinde dikkatle ve hassasiyetle duracağız.

ÖZET VE SONUÇLAR

Şimdi buraya kadar yaptığımız açıklama ve değerlendirmedeki temel noktaları özetliyelim.

Üzerinde yaşadığımız dünyaya, objektif bir şekilde baktığımızda, dünyada korkunç bir adaletsizlik ve eşitsizliğin egemen bulunduğunu görebiliriz.

Zengin ülkelerle fakir ülkeler arasında, yaşama standartları açısından mevcut bulunan açık bugün dev boyutlara ulaşmış bulunmaktadır.

Zengin ülkelerin sınai temelleri o kadar büyüktür ve teknolojik yetenkleri o derecede belişmiştir ki; bu ülkelerle fakir ülkeler arasındaki açığın bu yüzyıl sonuna doğru kapanacağına inanmak bir safdillik olacaktır. Şimdiye kadarki gelişmeler, bu açığın kapanmak bir yana daha da büyüyeceğini gösteriyor.

Biliyoruz ki yapacaklarımızın hiçbirisi böyle bir gelişimi engelleyecek güçte değildir. Fakat yine şunu da biliyoruz ki mutlak sefâlete ve bunun kaçınılmaz sonucu olan insan ruhunun aşağılanmasına artık bir son verebiliriz.

Bu amaçla çok yetersiz bulunan Resmi Kalkınma Yardımlarını (Offici Development Assistance) arttırmamız zorunlu gözükmektedir.. Bu yardımları 1980'e doğru, gelişmiş olan ülkelerin Gayri Safi Millî Hasılalarının 0,7'si değerine yükseltebilirz ki bu hedef 1978 yılında ulaşılmak üzere ilk defa Birleşmiş Milletler tarafından seçilmiş bulunmaktaydı.

Böyle bir hedefe ulaşmamız mümkündür; fakat özellikle gelişmiş ülkelerin yardım çabalarını yeniden gözden geçirmeleri ve arttırmaları gerekmektedir.

Diğer yandan şu gerçeği de gözönünde tutmalıyız: Adaletsizlik ve eşitsizlik sadece gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasında değil, fakat ve belki de daha etkin olarak gelişmekte olan ülkelerin zengin ve fakir kesimleri arasında da mevcuttur. Geçen yıl Dünya Bankası tarafından yapılan bir araştırma gelişmekte olan ülkelerde gelir dağılımındaki adaletsizlik ve dengesizliğin gelişmiş ülkelerdekinden daha belirgin olduğunu ortaya koymuş bulunuyor. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerdeki hükümetlerin bu soruna biran önce eğilmeleri bir yerde şart oluyor.

Bütün bu gerçekler karşısında, gelişmekte olan ülkelerde nüfusun zengin ve fakir kesimleri arasındaki gelir dengesizliği artışının 1975'e doğru durdurulmasını ve 1975 1980 arasında da bu dengesizliğin giderek azaltılmasını kendimize asgari bir hedef olarak seçebiliriz.

Bu hedefe ulaşmak amacıyla uygulanılacak programların en önemli kısmı mutlak sefalet sorunuyla mücadeleye tahsis edilmelidir. Biliyoruz ki insan ruhunu aşağılatan ve en korkunç koşullarda süründüren böyle bir sefalet gelişmekte olan ülke nüfusların çok küçük bir kesimini kapsamakta, aksine bu ülkelerin toplam nüfusunun ortalama % 40'ı, yani 2 milyarlık bir insan kitlesi mutlak sefalette yaşamaya mahkûm edilmiş bulunmaktadır.

Nüfusun en fakir kesimlerinin bir bölüğü şehirlerdeki gecekondularda yaşamaktaysa da, en önemli bölümü kırsal bölgelerde bulunmaktadır. Bu nedenle temel hedefler cehaletin ve beslenme yetersizliğinin ortadan kaldırılması, küçük çocuk ölümlerinin azaltılması ve ortalama hayat sürelerinin gelişmiş olan ülkelerininkine yaklaştırılması şeklinde belirginleşiyor.

Bütün bu hedeflere ulaşmanın tek yolu küçük tarımsal işletmelerin üretim verimini arttırmaktan geçiyor.

Böyle bir hedef gerçekçi bir hedef midir? Eğer gelişmekte olan ülkeler bu hedefi gerçekçi kılabileck politik iradeye ve güçe sahiplerse ve bu iradeyi mutlaka kullanmaya kararlı iseler, bu soruya verilecek cevap kaçınılmaz bir şekilde olumlu olacaktır. Bu konuda son karar gelişmekte olan ülkelere aittir.

Bankamıza gelince, 1974 - 1978 dönemindeki faliyetlerimizin en önemli bölümünü küçük tarımsal işletmelerin verimini arttırma çabalarına giderek artan katkıda bulunmak oluşturacaktır.

Fakat yine açıktır ki dıştan yapılan ve katkıların boyutları ne olursa olsun, bunlar gelişmekte olan ülkelerin kendi çaba ve uğraşılarının yerini hiç bir zaman tutamaz ve dolduramazlar.

Hedefe ulaşabilmek için çok büyük bir cesaret gerekecektir; çünkü bu alandaki her girişim bir siyasi nitelik taşımaktadır. İmtiyazlı durumda bulunan büyük toprak sahipleri kırsal alanlardaki kalkınma ve gelişme programlarına hiç yakınlık duymamaktadırlar. Elbetteki bu tutum basiretsiz bir tutumdur ve dargörüşlülüktür; çünkü kırsal alanlardaki kalkınmanın ürünlerinden büyük toprak sahipleri de yararlanabilecektir uzun sürede.

Fakat eğer gelişmekte olan ülke hükümetleri, kırsal alanlardaki korkunç adaletsizlik ve sefaletin kaçınılmaz şekilde yaratacağı toplumsal patlamaları önlemek amacıyla toprak ve tarım reformu uygulamasına gidecek ve kırsal bölgelerdeki sefaletle açıkça mücadele edecek cesareti kendilerinde bulabiliyorlarsa, gelişmiş olan ülkelerde aynı cesareti göstermeye hazır olmalıdırlar. Zengin ülkelerden beklenen ve talep edilen tek şey dünya ticaretinde kendi lehlerine uyguladıkları engelleme-

(Devamı 15. sayfada)

Kamu iktisadî teşekküllerinde
YENİDEN DÜZENLEME

(Baştarafı 2'nci sayfada)

Yönetim ve denetleme organı şöyledir :

Genel Kurul
Bakanlıklar
Yüksek Denetleme Kurulu
Müdürler Kurulu
Genel Müdür

Bakanların kamu iktisadî kuruluşları üzerindeki yetkileri birçok durumlarda bu kurumların sahip olması gerekli bağımsızlıkla bağdaşmıyacak derecededir. Ayrıca bu kurumların bazılarının çalışma alanları bakımından en uygun bakanlığa bağlı olmadığı görülmektedir.

Müdürler Kurulu, KİT'nin karar organıdır. Ancak bu kurulun başkanı uygulama organının başı olan genel müdür olup bunların çok sık değişmesi politik baskıların ne denli yoğun olduğunu göstermektedir.

KİT'ni idarî, malî ve teknik bakımdan denetleyen Yüksek Denetleme Kurulu 23 sayılı kanunla yasama organı başkanlığına bağlanmıştır.

Personel bakımından aksayan taraflar şöyle belirtilebilir:

İhtiyaç duyulan idareci, maliyeci, muhasebeci gibi elemanlara gerekli olanaklar sağlanamamaktadır.

KİT'nin üretici niteliğini gerçekleştirecek olan teknik personelin yürekler acısı durumu kamu idaresinde çalışanların aynıdır.

Personel alma sistemi yetersiz elemanların nüfuz yoluyla işe alınmasına elverişlidir.

Kalifiye, yetenekli yönetici ve teknik personel ücret yönünden tatmin edilemediği için özel kesime gitmektedir.

Bu gerçekler ve mevcut koşullar karşısında yukarıda belirtilen strateji de gözönüne alınarak yeniden düzenleme şu ilkelerin ışığında gerçekleştirilmelidir:

1) KİT'nin başarısızlıklarının en önemli nedeni politik karışma ve bu kuruluşların giderek burokratlaşmalarıdır. Bu iki sorunun çözümünde en etkili yol, her düzeydeki yönetime işçinin katılmasının sağlanmasıdır. Batıda bulunan çözüm yolu böyledir. Batıda bu sistem vasıtasıyla politik etkilerin giderilmesinin yanısıra sağlanan yararlardan biri de işçilere kârdan pay dağıtma ve gidenek işçilerin kuruluşlara ortak olması suretiyle verimin arttırılması olmuştur.

2) Bu kurumların başarıları nın ölçülmesinde kullanılan tek kriter kârlılık olmamalıdır. Genellikle yatırımcı kurumlar bilânçolarını kârla kapatırken D.D. Yolları, Denizcilik Bankası gibi işletmeci kurumlar zarar etmektedir. Zarar eden kuruluşların durumları, girişimlerinin nitelikleriyle çok yakından ilgilidir. Bunun etüd ve araştırmalar yapılmalıdır.

9) Sektörsel holdingler arasında koordinasyon sağlanması ile bunu gerçekleştirecek plânlama, proğlamlama çalışmaları çok önemlidir. Bu görevi yüklenen Devlet Teşebbüslerin kamu hizmeti yaptığı daima hatırdan çıkarılmamalıdır.

3) KİT kamu hizmeti gören ve işletmeci olarak ikiye ayrılmalı, mal ve hizmet üreten KİT bir devlet bakanına bağlı tek holding halinde birleştirilmelidir.

Tek holding sektörsel holdinglere, onlar da işletmeci kuruluşlara ayrılmalıdır. Mümkün olduğu kadar politika dışı kimselerden oluşan holding yönetim kurulu işletmeci kuruluşlara kalkınma ve plân esaslarına göre yön vermelidir. Yönetimde politika etkisini en aza indirici tedbirler alınmalı, holdingin bağlı olduğu devlet bakanının gereksiz karışmalarını önleyici hükümler getirilmelidir.

4) Üretilen mal ve hizmetlerin maliyetlerinin düşürülmesi ve yeteri miktarlarda üretilmesi so nderece önemlidir. Bunun sonucu olarak yerli ve yabancı sanayiye uygun fiyat larla ham ve yarı mamul mad de verilmesi, bunların iç ve dış pazarlarda rekabete dayanır hale gelmesi, ihracatın artıp ithalâtın azalması mümkün olacaktır.

5) KİT'nin yatırımları öz kaynaklara veya başka sağlam kaynaklara göre yapılmalıdır. Böylece ekonomiye olum suz etkisi muhakak olan enflâsyonun önlenmesi, yatırımlar arasında bir denge ve bütünlük olması, tesislerin yapıl ma sürelerinin uzamaması sağ lanacaktır.

Yatırımlar bölgeler ve sektörler arasında dengesizlik yaratmayacak şekilde kalkınma politikasının ilke ve hedeflerine göre plânlanmalıdır.

6) İyi bir dağıtım ve satış sistemi kurularak ihtiyaç mad deleri ve hizmetlerinin bütün bölgelere zamanında götürülmesi sağlanmalı, kalite kontrolu ve pazarlamanın modern anlayışla yapılmasına önem verilmelidir.

7) KİT'nin başarısızlığında ana faktörlerden biri de yeter li denetimini olmayışıdır. Yeni strateji çok önemli olan dış denetim sorununa bir çözüm getirmiyor. Strateji Devlet Teşebbüsleri Genel İdaresinin dış denetimini Sayıştay'a bırakıyor. Sayıştay zaten hesapları 2-3 yıl sonra kontrol edebilirken ve tamamen iktisadi mahiyette çalışan bu kurumlarla hiç çalışmamış olduğuna göre bu denetimin ne denli başarılı olacağı çok şüphelidir.

Devlet holdinglerinin ve işletmeci şirketlerin denetimi Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna bırakılmıştır. Holdingler TBMM tarafından idare edilecek, işletmeci şirketlerin denetimi Ticaret Kanunu hükümlerine göre yapılacaktır.

İktisadi devlet teşekküllerinin mevcut denetim usulleri yetersiz olup Ticaret Kanunumuzun denetimle ilgili hükümleri, kamu ya da halk sermayelerinin yatırıldığı büyük şirketlerin denetimleri için uygun bulunmamaktadır. Bu noksanlıkları giderici yeni bir sistem muhakkak hazırlanmalıdır.

KİT ile ilgili Yüksek Denetleme Kurulu denetimi ve bu denetim ile ilgili TBMM kararlarındaki geçikmeler, kamu oyunun yakın ilgisi üzerinde olan bu kurumlarla ilgilil bilânço ve kar-zarar bilgilerinin kamuya açıklanmasını geciktirmektedir. Yüksek Denetleme Kurulunun denetiminden geçen yıllık çalışma raporlarının yıl sonunu izleyen iki ay içinde günlük gazetelerde ilân edilmesi ilkesinin benimsenmesi gerekir. Bu şekilde kamunun da dış denetimi sağlanacaktır.

8) Değişikliklerin hızla gerçekleştirlemiyeceği tabiîdir. Kademeli ve sarsıntısız bir geçiş için ölçülü davranılmalı, uygulamaya geçmeden önce u-büsleri Genel İdaresine politika dışı yüksek düzeyde idarecilik ve işletmecilik yetenekleri olan kimseler alınmalı, bunların bağımsız karar verebilmelerini sağlayıcı ve sık sık değiştirilmelerini önleyici hükümler getirilmelidir.

SONUÇ

KİT ekonomimizin pek önemli bir kesimini oluşturmaktadır. Ekonomimize ülke koşulları ve gerçeklerine göre tutarlı bir yön verilmedikçe KİT nin yeniden düzenlenmesi pek anlam taşımaz. Düzenlemeyi daima bu temel espri içinde ele almalı, sadece biçimsel değişmelerin bu gün aksayan taraflara ve yoğunlaşan sorunlara köklü çözümler getiremiyeceği unutulmamalıdır.

Ottagono

OTTAGONO dergisi, kendi dalında yayımlanan dergilerin en başarılısı olup; dekorasyon, mimarlık ve endüstri dizaynı konularını kapsamaktadır.

Bütün batılı kritikçilerin söz birliği etmişcesine belirttikleri gibi, OTTAGONO dergisini izlemekle, oldukça sağlam bir enfarmasyon kaynağı kazanılmakta ve yapı malzemesi ve donatımı üretimindeki en son yeniliklerden günü gününe haberdar olunmaktadır.

Yıllık abone bedeli (gönderme ücreti dahil) 220.-TL.
27 itibaren abone kaydı yapılmaktadır

Türkiyedeki tek yetkili distribütörü
YAPI-ENDÜSTRİ MERKEZİ KİTABEVİ
Cumhuriyet Cad. 335 Harbiye İstanbul

Gelişmekte

(Baştarafı 14 ncü sayfada)

lere son vermek ve Resmî Kalkınma Yardımı'nı arttırmaktır.

Burada söz konusu olan, Bankalarımızın üyesi 100 fakir ülkenin nüfuslarının % 40 ına insanca yaşama olanaklarının sağlanıp sağlanamayacağıdır. Umalımki bu konudaki kararlar cesaretle ve en kısa zamanda alınabilsin. Aksi takdirde hepimizin geleceği karanlık gözüküyor.

Buna karşılık sözkonusu kararlar bir defa alınıp uygulamaya geçildikten sonra, kalkınma hızı giderek artacak, ivme kazanacaktır.

Artık açıkça kavramalıyız ki imtiyazlarla sefalet arasındaki uçurum daha fazla devam edemez.

Kalkınmanın temel amacı da bu uçurumu ortadan kaldırmaktır.

Bu konuda sorumluluk, hepimize, yani uluslararası topluluğun tüm üyelerine düşüyor.

SON

DPT'nin bilmesi

(Baştarafı 4'üncü sayfada)

yapımız itibariyle muhafazakr olabiliriz. Ancak sizlerden gelecek ve ülkemizin hayrına olacak bir diyalogu reddedeceğimizi düşünmek pek insaflı olmayacaktır. «Bu kısa sürede, geçiş döneminde özel sektöre düşen görev ve girişimler hakkındaki düşüncelerimi biraz dağınık, biraz heyecanlı olarak aktarmaya çalıştım. Heyecanımı sizlere inanan bir insanın ki olarak kabul ediniz ve bağışlayınız». Böyle konuşuyor yüksek seviyede bir devlet memuru bir özel sektör heyeti önünde.

İnanç hüviyetine saygımız vardır. kişisel kalmak şartı ile. Ancak ülkemize, halkımıza karşı ağır sorumluluklar yüklenmiş bir teşkilât söz konusu olunca iş değişir. Burada, inanç yerini görev sorumluluğuna terketmek zorundadır. Görüşlerini ister beğenin ister beğenmeyin, savunduğu «ulusal teknoloji» idealine ister inanın ister inmayın, Türkiye için oluşturulacak teknoloji politikasında Türk Teknik Elemanları söz sahibi olacaktır. Bunun başka yolu yoktur.

Çünkü Türk halkını asıl ilgilendiren « ucuza nasıl yapılır» değil, «Ulusal teknoloji nasıl yaratılacaktır» sorunudur.

basından seçmeler

BEYİN GÖÇÜ KONUSUNDA MECLİS ARAŞTIRMASI İSTENDİ

Ku.ulacak Komisyona ilgili Meslek Kuruluşlarının'da katılması öngörülüyor

Cumhuriyetçi Güven Partisi grubu adına dört milletvekili, Meclis Başkanlığına bir önerge vererek «Beyin Göçü» konusunda Meclis araştırması açılmasını istemişlerdir. Önerge şöyledir.

ÖZELLİKLE TEKNİK ELEMANLAR ... .

«BEYİN GÖÇÜ» gelişme halindeki ülkelerin başlıca dertlerinden biridir.

Türkıyemiz'de, yetişmiş insanların, özellikle teknik elemanların yurt dışına göçmesinden büyük zarar gören ülkelerden biridir.

«Milletlerin kalkınmasında, maddi kaynaklardan daha çok yetişmiş insan gücünün rol oynadığı bilinmektedir.

«Yer altı ve yer üstü kaynaklarımızı milet yararına en verimli şekilde değerlendirebilmemiz, her alanda, yeterli sayıda ve yeterli nitelikte insan gücüne sahip olmamıza bağlıdır

«Yurt dışına göçen ve yerleşen, bilgilerini ve çalışma güçlerini başka ülkelerin kalkınmasına katkıda bulunacak şekilde yerleştikleri ülkede değerlendiren yurttaşlarımızın sayısı çoktur. Bunlar arasında milli bağlarını sürdürenler, belli bir süre için yurt dışında kalarak geri dönenler vardır. Bir kısmı yurttaşlık bağını muhafaza ettikleri halde, göçtükleri ülkeye devamlı olarak yerleşmektedirler. Bazıları ise tâbiiyet değiştirmek suretiyle milli bağlarından tamamiyle kopmaktadırlar.

YABANCI ÜLKELER İÇİN ELEMAN YETİŞTİRİYORUZ

«Türk milletinin ve devletinin sınırlı imkânları ile yetiştirildikten sonra yurt dışına göçen elemanların her birinin milletimize yüzbinlere, hattâ milyonlara mal olduğu yapılacak hesaplardan kolayca anlaşılır. Bazı ülkelere, her yıl yurt dışına kaçırdıkları elemanların sayısının bir Üniversitenin bütün mezunlarına eşit sayıya yükseldiğini tespit etmişlerdir. Türkiye'nin de sınırlı kaynaklarıyla kurduğu ve ayakta tuttuğu eğitim kurumlarının bir kısmı, adeta, kısmen Türkiye, kısmen yabancı ülkeler için eleman yetiştirir duruma gelmişlerdir.

«Uğranılan kayıp, sadece, beyin göçü ile kaybettiğimiz on binlerce yetişmiş insanın her birinin eğitim için, ilkokuldan başlayarak en yüksek eğitim kademelerine kadar, miletimizce sarfedilen yüzbinler ve milyonlardan ibaret değildir. Asıl kayıp, bu insanların miletimizin gelişip yükselmesi için katkıda bulunacakları en verimli çağlarında, başka billetlerin insan gücüne katılmalarıdır.

«BEYİN GÖÇÜ» olayının önemli yönlerinden biri de, kaybedilen «BEYİN»ler arasında bazan çok seçkin ve yur yurdumuzun en çok muhtaç olduğu kimselerin de bulunmasıdır.

«Şüphesiz, yurt dışında çalışanların hepsini «BEYİN GÖÇÜ» olayına dahil etmek doğru değildir. Üyesi olduğumuz milletlerarası kuruluşlarda yurttaşlarımızın görev yapması elbette lüzumludur.. Ve faydalıdır. Elbette, bilgilerin arttırmak için sınırlı bir süre için bazı elemanların yurt dışına gitmeleri -hattâ devletçe gönderilmeleri-, belli süre sonunda tekrar yurda dönmeleri şartiyle bir kayıp sayılamaz. Yeter ki uygulanan usûller «BEYİN GÖÇÜ»ne yol açmasın.

SORUN DEVAMLI KANAMA NİTELİĞİNDEDİR

En değerli hazinemiz olan insanlarımızın kabiliyet, zekâ ve bilgisinin, Türk milletinin hizmetinden koparak başka miletlerin hizmetine girmesi ihmali caiz olmayan bir «DEVAMLI KANAMA» niteliğindedir.

«BEYİN GÖÇÜ» olayı, bir çok gelişme halindeki ülkede, etraflı araştırmalara konu teşkil etmiştir. Amerika Birleşik Devletlerinin bir çok değerli ilim adamlarını, üstün ücretlerle ve çalışma imkânlarıyla, çektiğini gören sanayileşmiş Avrupa ülkelerinde -meselâ İngiltere'de, İsviçre'de, Fransa'da, Almanya'dabile, «Beyin Göçü»nü önleyici tedbirler üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Türkiye'de ise Hem Avrupa'ya, hem de Amerika Birleşik Devletlerine doğru bir beyin göçü göze çarpmaktadır.

Birleşmiş Milletler, İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Taşkilâtı gibi milletlerarası kuruluşlar da bu önemli konu üzerinde durmak zorunluğunu duymuşlar, gelişme halindeki ülkelerin «BEYİN GÖÇÜ»nden uğradıkları büyük zararları dikkati çekmişlerdir.

«TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu) sorumluları, bu konunun gitgide artan önemine dikkati çekmektedirler.

YATIRIMCI DAİRELER BOŞALDI

«Son yıllarda, «GÖÇ» daha da hızlanmıştır. Türkiye barajlarına, sulama tesislerine, yollara muhtaç iken Devlet Su İşleri ve Karayolları boşalmaktadır. Nükleer enerji önem kazanırken, miletlerarası değerde fizikçilerimiz ve uzmanlarımız yurt dışındadır. Ülkemizde hekim sıkıntısı varken, her biri binbir emekle yetiştirilmiş hekimlerimizden bir kısmı yurt dışına yerleşmektedir. Bu örnekler alabildiğine arttırılabilir.

BEYİN GÖÇÜNÜN BAŞLICA NEDENİNİ İNCELEMELİYİZ

«Beyin GÖÇÜ» olayının Türkiyeyi ne ölçüde etkilediği, uğradığımız kayıpların miktarı ve milletimize maliyeti, beyin göçüne yol açan başlıca nedenler Millet Meclisimizin kuracağı bir Araştırma Komisyonunca, incelenmelidir. Bu komisyon, ilgili resmi ve mesleki kuruluşların, Üniversitelerin, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumunun görüşlerini de alarak, yetkili uzmanları dinleyerek, bu konu üzerinde yurt dışında ve Türkiye'de yapılmış bilimsel araştırmalardan yararlanarak beyin göçünü önlemek için hukuk alanında, eğitim, bilim ve araştırma politikası alanında, personel rejiminde ve başka alanlarda alınması gerekli tedbirleri tespit edebilir.

«Yukarıda arzedilen sebeplerle, yetişmiş insan gücünün yurt dışına yerleşmesi konusunu bütün yönleriyle incelemek üzere Anayasamızın 88.nci maddesi uyarınca bir MECLİS ARAŞTIRMASI Komisyoau kurulmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.»

BAŞYAZI

(Baştarafı 1 nci sayfada)

da büyük ihtiyaç olarak gördüğüm bir husus idi. Bu konuda daimi ihtisas ve görev gruplarının genel kurullarca teşkilini sağlayacak statü değişikliklerine ihtiyaç olduğu kanısındayım.

Daima toplulukla beraber çalıştım. Önce «ben» demedim.

Evet ne olursa olsun hareleler ve kalkınma resmi sektörün kuvvetlenmesi ile mümkündür.

Tekrar teşekkür ederim.

TÜRK DONANMA VAKFI KENDİSİNE MADDİ VE MANEVİ BAĞIŞTA BULUNANLARA ŞÜKRANLARINI SUNAR.

- Eski ve yeni demir - çelik yapılar,
- Galvanize demir yapılar,
- 500 C° kadar ısıya maruz tesisler,
- Tahrip edici kimyevi tesirlere maruz tesisler,
- Her türlü tabiat şartlarına maruz bulunan yapılar,
- Deniz ve rutubete maruz bulunan yapıların

korunmasındaki boya problemleriniz için

Teknik Servisi emrinizdedi.

İZMİR	İSTANBUL	ANKARA	BURSA	ADANA
P. K. 594	P. K. 285 - Karaköy	P. K. 575 - Kızılay	Tel.: 13 382	P. K. 438
Tel.: 61 020	Tel.: 45 70 70	Tel.: 17 42 68		Tel.; 86 97